Spedizione in abbonamento postale — Tassa pagata v gotovini

Leto XXIII., št. 155. Izvirna izdaja Ljubljana, sreda 14. julija 1943-XXI

Cena cent. 80

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23 31-24
Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za ljubljansko pokrajino pri poštnočekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti. Corr. Post. No 11-3118
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kr. Italije in inozemstva ima Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno Lir 18.—, za inozemstvo vključno s »Ponedeljskim Jutrom« Lir 36.50.

Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica št. 5. — Telefon štev. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ad estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO.

Silovita bitka v južni Siciliji

Osna letala so potopila sovražni parnik srednje tonaže in poškodovala 2 križarki, mnogo večjih prevoznih in nekoliko manjših prevoznih ladij — Sestreljenih je 25 sovražnih letal

Glavni stan italijanskih oboroženih sil je objavil 13. julija naslednje 1144. vojno poročilo:

V južnem delu Sicilije se nadaljuje bitka z nespremenjeno silovitostjo, kjer skuša sovražnik razširiti svoje izkrcevalne mostobrane, ki si jih je uredil v Licati, v Gelu, v Pachinu, v Siracusi in v Augusti.

V sicilskih vodah so italijanska torpedna letala in osni bombniki ponovno napadli trgovske in vojne ladje. Pri tem so potopili parnik srednje tonaže in zažgali ali poškodovali dve križarki, mnogo prevoznih ladij ter nekoliko manjših pomorskih prevoznih sredstev.

V zraku nad Sicilijo so italijansko-nemški lovci zbili 14 letal, 9 pa jih je sestrelilo protiletalsko topništvo. Naši lovci so nad Sardinijo pokončali še dve drugi letali.

Sovražni oddelki so bombardirali središča na Siciliji in v Calabriji, med temi Catanijo, Messino in Reggio. Ponoči je bil izvršen polet nad Turin, kjer je prebivalstvo utrpelo izgube, središče mesta pa znatno škodo. 6 naših letal se ni vrnilo na svoja oporišča.

Naleti, omenjeni v današnjem vojnem poročilu, so povzročili naslednje doslej ugotovljene žrtve: v Cataniji 25 mrtvih, 63 ranjenih, v Leonforteju 8 mrtvih, 2 ranjena, v Reggiu Calabria 3 mrtve in 2 ranjena, v pokrajini Cantazaro 30 mrtvih, 42 ranjenih, v Turinu pa 101 mrtev in 203 ranjeni.

Junaška obramba osnih čet

Slavna smrt generala Milice

Rim, 12. jul. Borba na obrežnem pasu južnovzhodne Sicilije se nadaljuje z vso srditostjo in italijanske in nemške čete se junaško spoprijemajo s sovražnimi skupinami, ki se jim je posrečilo izkrcati se na tej ali na oni točki. Takoj na prvi znak poplaha so osne sile prešle v boj in se z vso odločnostjo uprle Anglosasom. Onemogočile so jim prvo prodiranje in so začele na več točkah obkoljevati in uničevati izkrcane čete, dočim so se letala in pomorske enote vrgle na uničevanje sovražnega brodovja. Uspehi teh podvigov so označeni v današnjem vojnem poročilu.

Pri svojem podjetju sovražnik ni skoparil z ljudmi in z bojnimi sredstvi, zavedajoč se važnosti svojega početja, težkoče podjetja in najodločnejšega odpora, na katerega je naletel na tleh vrlega italijanskega otoka. Pomorske sile, ki so jih Britanci in Američani uporabljali pri podjetju, sestoje iz dveh glavnih skupin po 4 oklopnice, 2 velikih nosilk letal in mnogoštevilnih ladij vseh tipov z močnim spremstvom letalstva. Sovražnik predstavlja naskok na Sicilijo kot orjaško odločilno akcijo, katere se je lotil z vso temeljitostjo. Neka vest vrhovnega poveljništva združenih narodov je objavila začetek bojev z angleškimi, ameriškimi in kanadskimi četami, ki jim poveljuje ameriški general Eisenhower, ter je pri tem govorila o »prvem koraku za osvoboditev evropske celine«.

Očitno je, da je angleško-ameriški vojni cilj osvojitev Mesinske ožine, da bi bila na ta način Sicilija odrezana, nakar bi se postopno poskusil prehod v Kalabrijo. Sovražna propaganda predstavlja sedanji naskok na Sicilijo kot otvoritev druge fronte in začetek vdora na celino. V zvezi s tem naglaša »Messaggero«, da je general Eisenhower začel vojne operacije s tem, da je izdal proglase Francozom, Grkom in drugim evropskim narodom, ni pa imel dovolj smelosti, da bi se bil obrnil s sličnim proglasom na vrlo sicilsko ljudstvo. To je znamenje, da se je o resničnem položaju v Italiji zasvitalo sedaj že tudi v glavi tega teksaškega bojevnika.

»Vdor v Evropo se je začel«, pravi Reuterjev urad v Londonu, iz Alžira pa poroča ista agencija: »Vojska združenih narodov je naskočila prvo obrambno črto Nemcev in Italijanov na Siciliji, s čimer so zavezniške čete začele ustvarjati drugo fronto in z njo toliko pričakovani napad na evropsko trdnjavo. Zavezniške čete so se lotile največjih in zelo tveganih podvigov po galipolskem polomu.«

Angleški notranji minister Morrison je dejal v Londonderryju: »Dan 10. julija 1943 bo prešel v zgodovino, kajti ta dan so osvobodilne angleško-ameriške čete podvzele prvi napad proti evropski trdnjavi.«

Reuterjev dopisnik iz Washingtona je preložil v prozo: »Splošno vlada mnenje, da si je general Eisenhower nadel nalogo, da prečka Sicilijo, ne da bi se ustavil in da bo tako neposredno napadel Italijo.«

Ne bo dolgo, pa bomo veleli, kaka usoda je bila določena temu nepremišljenemu Churchillovemu in Rooseveltovemu načrtu. Dejanski položaj je danes tak, da je Italija sprejela to najvišjo preizkušnjo z odvažnostjo in hladnokrvnostjo, z neomajno borenostjo v zaupanju v svoje duhovne sile in v sile svojih junaških vojakov. Vsak Italijan je danes bojevnik pod poveljstvom Duceja in je kot tak na svojem mestu trdo odločen za borbo pri obrambi posvečenih tal Domovine in njene usode. (Popolo di Trieste.)

Junaška obalna divizija

Rim, 12. jul. s. Obalna divizija, omenjena v vojnem poročilu št. 1143. vrhovnega poveljništva zaradi čudovite obrambe poverjenih ji postojank, piše vzvišeno stran zgodovine posebnih edinic, ki branijo obmorske meje domovine. Možje teh obalnih oddelkov so dolgo čakali z budnim duhom na uro preizkušnje. Ta ura je prišla in takoj so pokazali, da so na višini, opravljajoč z čudovitim zagonom svojo nalogo. Poveljnik divizije general marki Archille D' Havet, plemenitaš iz Firenze, rojen v Bologni 24. marca 1888., odličen oficir in hraber borec, je bil odlikovan z dvema srebrnima kolajnama, z eno bronasto kolajno in z vojnim križem za vojaško hrabrost za junaštvo, ki ga je izkazal v libijski vojni leta 1911.—12. in na fronti v pretekli vojni.

Nemški komentarji o bojih na Siciliji

Berlin, 13. jul. s. V komentarjih o razvoju vojaškega položaja na Siciliji opozarjajo listi tudi danes na nepričakovano presenečenje, na katerega so naleteli Angleži in Američani, ki nikakor niso domnevali, da bodo naleteli ob izkrcanju na otok na tak obrambni sistem, ki so ga zgradile italijanske in nemške sile v razmeroma kratkem času. Nemški tisk podčrtava soglasno trdno odločitev za odpor in veliko borbenost, ki preveva Italijane. V splošnem objavljajo komentarji o politični akciji, ki se je vršila pred vojaško in ki jo spremlja, tezo tukajšnjih poluradnih krogov iz zadnjih dni. Predočujejo predvsem, da je washingtonska vlada s tem, ko je krstila izkrcanje na Sicilijo z ambicijoznim in napetim izrazom »Eisenhowrovo podjetje«, hotela dati akciji čisto ameriški značaj z določenim namenom, da se odstrani vsaj na področju propagande vsakršno angleško vmešavanje. »Völksicher Beobachter« in »Deutsche Allgemeine Zeitung« spravljata to v zvezo z nastajajočim nezadovoljstvom, ki se opaža v nasprotnem taboru in ki brez dvoma prispeva k razširjenju in poglobitvi že mesece trajajočega prikritega spora ne samo med poglavarji, temveč tudi med obema anglosaškima narodoma.

Monakovo, 12. jul. s. »Münchner Neueste Nachrichten« spravljajo v kratkem komentarju napad Anglosasov na Sicilijo v zvezo z vojnimi operacijami na vzhodni fronti v odseku Orel—Bjelgorod. Kakor znano, piše list, je Roosevelt že v pismu Staljnu izjavil, da je Amerika pripravljena podpreti z direktno intervencijo sovjetsko poletno ofenzivo na vzhodu. Ko se je ta spremenila, kar gotovo ni bilo po sovjetski želji, v umikajočo se defenzivo zaradi protinapada nemških sil, so iz Moskve sporočili zaveznikom prvi alarm, ki je izražal bojazen pred prodorom fronte in izgubo globoko utrjene obrambne črte. Zvesti Majski je odletel, ko je prejel od Churchilla formalno obljubo, da bodo Anglosasi pričeli nameravano razbremenjevalno akcijo, v Moskvo na ustni razgovor, Angleži in Američani pa so pričeli napadalne operacije proti Siciliji. Iznenadenje nikakor ni uspelo in vdorniki so takoj naleteli na srdito in močno obrambo. Čeprav je izkrcanje na otok vedno težavno zaradi oskrbovanja, je bila Sicilija najbližji vojaški cilj afriškim oporiščem sovražnika, ki je moral poizkusiti pustolovščino, čeprav ne bi bilo mogoče Sicilije zaradi razširjenosti v dolžini 2500 km zasesti z enim udarcem. Italijansko-nemška vojna poročila govore o srditih borbah v južnovzhodnem odseku otoka in ne navajajo iz razumljivih razlogov podrobnosti o poteku bitke. Italijanski narod sledi poteku bitke, ohranil pa je čudovit mir spričo poizkusa sovražnika, ki vsaj ne podcenjuje napad na sveta tla domovine. Italijanski narod ima neskončno zaupanje v svoje voditelje in oborožene sile.

Inserirajte v »Jutru«!

Princ Piemontski v Neaplju

Neapelj, 12. jul. s. Nj. Vis. princ Piemontski je nenadno inspiciral novo bolnico Kraljice Margherite, ki je nameščena v istoimenskem zavetišču v ulici Francesca Crispija. Visokost princ Piemontski, ki je obiskal že dovršene naprave in si ogledal dela, ki se izvršujejo, je ugotovil, da zdravstvena služba že polno deluje, ter je izrazil svoje visoko zadovoljstvo komisarju ustanove GR. Uff. de Luchi, zdravnikom in osebju.

Novi udarci Anglosasom na Pacifiku

Tokio, 13. julija. s. Japonski glavni stan objavlja, da so letalske skupine mornarice 9. t. m. nenadoma napadle pristanišče Rendovo in potopila 6 izkrcevalnih parnikov. Dne 11. t. m. je skupina lovcev in bombnikov napadla sovražne čete, ki so se izkrcavale na vzhodni obali Nove Georgije. V borbah z letali, ki so se dvignila, da bi preprečila japonsko akcijo, je bilo zrušenih 24 sovražnih letal.

Španski tisk o učinkovitosti italijanske obrambe

Madrid, 13. jul. s. Ves španski tisk zasleduje z izrednim zanimanjem vojne dogodke na Siciliji ter poudarja točnost in učinkovitost italijanske obrambe, saveč zlasti junaštvo bojevnikov in italijanskega prebivalstva. Z velikim poudarkom poročajo listi tudi o veličastnih shodih, prirejenih v raznih italijanskih mestih, v katerih se zrcali nezlomljiva volja do odpora italijanskega ljudstva proti napadalcu.

Zmotni anglosaški računi

Stockholm, 13. jul. s. Rimski dopisniki švedskih listov govore v svojih poročilih o trdni odločnosti, ki jo očituje v tem važnem trenutku italijanski narod. Listi poudarjajo, da so se zavezniki uračunali, ko so mislili, da bo zasedba Sicilije lahka in prijetna zadeva. Dopisi pripominjajo, da izkrcane angleško-ameriške čete niso mogle prodreti v notranjost in da so naletele na hude težave kakor tudi na izredno žilav odpor braniteljev otoka. Zavezniki so se zmotili, ko so mislili, da jih bo sicilsko prebivalstvo sprejelo z veseljem; kakor ves narod, tako je tudi sicilsko ljudstvo trdno odločeno, da brani svoja rodna tla z vsakršnim sredstvom.

Dopisnik »Stockholms Tidningen« podčrtava, da duh braniteljev ne more biti boljši, da je italijanski vojak v prvi črti Sicilijanec, ki se bori z velikim prezirom nevarnosti. Razen tega prispeva ljudstvo k obrambi otoka z uničevanjem padalcev.

Sovražnikove bedastoče

Rim, 12. julija. s. Sovjetska poluradna agencija »Tass« je objavila: Iz Rima poročajo, da je OVRA odkrila v pokrajini Taranto zaroto proti Mussoliniju. Zarotniki so se zbirali okrog dr. Borellija, prefekta v Tarantu, in dr Perroneja, zveznega tajnika fašistične stranke, ter so bili v stiku s številnimi fašističnimi osebnostmi in vojaškimi šefi v Rimu. Po isti informaciji se je v pripravljenosti sestal fašistični direktorij in razpravljal o odkritju te zarote. General Galbiati, šef fašistične Milice, je nujno odpotoval v Taranto z izrednimi pooblastili, da zatre središče zarote. Na Galbiatijevo zapoved so bile izvedene množinske aretacije predstojnikov fašistične organizacije v Tarantu in prefekture. Aretirana sta bila tudi prefekt Borelli in zvezni tajnik Perrone.

Aretacije zaradi nedopustne razdelitve živil

Pescara, 12. julija. s. Pred nekaj časom so predstojniki razdelili živila in čevlje, ki so bila določena za menze delavcev podjetja »Alba«, med osebje. Po preiskavi, ki je to potrdila, so bili aretirani inž. Riccardo Capparucci, generalni direktor, dr. Rocco Nucci, šef osebja, in dr. Aldo Martinez, šef upravne službe. Tudi predsednik družbe nac. sv. Bottari je bil razrešen. V delavskih krogih pokrajine Chietti in Pescare so sprejeli z velikim zadovoljstvom vest o strogih ukrepih pristojnih oblasti.

Novi nemški uspehi na vzhodnem bojišču

Izjalovljeni sovjetski napadi pri Orlu — Uničenih je bilo zopet 400 sovjetskih tankov in 103 letala

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 13. jul. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Severno od Bjelgoroda je pridobil nemški napad s podporo letalstva po razbitju dveh sovražnih oklopnih skupin nadalje na ozemlju. Protinapadi močnih sovjetskih pehotnih in oklopnih oddelkov, poslanih iz drugih odsekov fronte in globine zaledja, kakor tudi močni razbremenilni napadi na področju zapadno in severno od Orla so se zrušili ob najtežjih sovražnikovih izgubah. Včeraj so oddelki kopne vojske, SS in letalstva ponovno uničili 400 oklopnih voz. 103 sovražna letala so bila sestreljena v letalskih bojih in po zaslugi protiletalskega topništva.

Na Siciliji nadaljujejo osne sile ogorčene borbe proti sovražniku, ki se je izkrcal na otoku. Nemški in italijanski letalski oddelki posegajo neprestano v borbe na zemlji in so bombardirali izkrcevalno mornarico pred obalo otoka, ki so ji prizadeli zelo hude izgube. Nad Sicilijo in Sardinijo je bilo sestreljenih 25 sovražnih letal.

Na zapadu je oddelek težkih nemških bojnih letal preteklo noč z dobrim uspehom napadel pristaniške in ladjedelniške naprave v mestu Great Grimsby. Nadaljnji letalski napadi so bili usmerjeni na posamezne cilje na področju Londona in na južnovzhodni obali Anglije. Eno nemško letalo se ni vrnilo s teh napadov.

Letala za daljne polete so bila ponovno poslana v napad proti sovražnima ladjama, ki sta bili dne 11. julija na Atlantiku zažgani. Eden izmed teh velikih transportnih parnikov se je že potopil, drugi je bil potopljen z bombnim zadetkom. S tem je sovražnik zopet izgubil dve ladji s skupno 30.000 br. reg. tonami.

Prodori v ruske črte

Berlin, 12. juliji. s. Neki nemški vojni dopisnik, ki je prisostvoval vrhunski fazi bitke na področju med Bjelgorodom in Orlom, javlja v nekem obširnem poročilu nemške uradne agencije, da so nemški grenadirji, dasi pod izredno hudim ognjem sovjetskega topništva, dokazali svoje izredne vojaške vrline v operacijah, ki so vodile k prodoru sovražnih črt. Nemške vojake preveva visok bojevniški duh, izhajajoč iz zavesti lastne moči in iz gotovosti o premoči nemškega orožja.

Nemci, ki se bojujejo na vzhodni fronti, so v zadnjih dneh imeli priliko videti ogromno zbiranje novih poljskih topov, silnih baterij težkih možnarjev in morda tudi drugega čisto novega orožja, ki so ga Nemci razen oklopnega voza tipa »Tiger« uporabili v tej bitki. Silovite borbe, do katerih je prišlo na jugu Orla, so potrdile vrednost nemških čet. Tako se je nemška protiofenziva naglo izpremenila v uničevalno bitko, v kateri je sovražnik pretrpel ogromne izgube ljudi in vojnega blaga.

S področja južno od Orla poročajo, da je nekoliko enot nemške oklopne divizije napadlo včeraj neko gorsko postojanko in potisnilo sovražnika z višin, ne glede na to, da ga je podpiral hud topniški ogenj in da se je tudi žilavo upiral. Nemški grenadirji so se zakopali na teh višinah in so odbili sovražnikov protinapad, ki so ga podpirali oklopni vozovi. Na drugih točkah odseka pri Orlu so Rusi nadaljevali svoje silovite napade, niso pa dosegli niti najmanjšega uspeha. V teh bojih so nemške čete zopet uničile ogromne sovražne oklopne oddelke. Tudi južnozapadno od Orla je prišlo do hudih spopadov, v katerih so nemški izvidniški oddelki prodrli v omrežje sovražnih okopov in razrušili 11 ruskih utrdb. (Il Piccolo della Sera.)

Sovjetska propaganda v Iranu

Erzerum, 13. jul. s. Stalin se po vsej priliki ni odpovedal svojim načrtom, da se vmešava tudi v iransko politiko ne glede na to, da bi lahko izzval resno nezadovoljstvo svojih anglosaških prijateljev. Takoj po povratku ruskega poslanika iz Samare v Teheran se je ojačila sovjetska propaganda v raznih pokrajinah Perzije. Središča tega gibanja so tako imenovani kulturni instituti za prijateljstvo s Sovjetsko zvezo, ki jih je Moskva ustanovila v vseh večjih perzijskih mestih. Zelo velika društva komunistov so bila osnovana v Teheranu in v Sultanabadu kakor tudi drugod, in komunisti ne opuščajo nobene prilike, da bi silovito ne napadali rastoče oblasti tujega, namreč angleško-ameriškega kapitalizma, ki se širi ob Iranu.

Tojo o sodelovanju azijskih narodov

Pot v novo dobo blagostanja in pravice

Tokio, 12. jul. s. Na povraktu s svojega inspekcijskega potovanja po južnih področjih je podal min. predsednik Tojo nekaj izjav. Zatrdil je, da se področje skupnega napredka Velike Azije z uspehom gradi. Med obiskom v Taju in na južnih področjih je ugotovil zmagovit napor tamošnjih narodov, katerih cilj je osvoboditi se anglosaškega izkoriščanja in pomagati k napredku Velike Azije. Ministrski predsednik je pohvalil tajski narod, ki pod vodstvom ministrskega predsednika do skrajnosti prispeva za skupno zmago. Nato je govoril o svojem obisku v Šonanu, kjer se je sestal s Čandro Bosejem in z dr. Bamawom. Izrazil je svoje občudovanje in za indijsko narodno vojsko in za veliko ljudsko manifestacijo v Džakarti. Govoreč o neodvisnosti Birme in Filipinov je Tojo zatrdil, da se ta neodvisnost uresničuje. Z zadovoljstvom je obiskal Malajo, Sumatro in Borneo, kjer narodi močno sodelujejo za skupno zmago. Ob zaključku je zatrdil, da je vojna za veliko Azijo omogočila narodom na področju skupnega napredka odvreči zasovraženi anglosaški jarem in stopiti na pot v dobo blagostanja in pravice.

Rangun, 13. jul. s. Predsednik vlade v Birmi, Bamav, je izjavil zastopnikom tiska, da so bili s prihodom Čandre Boseja v vzhodno Azijo doseženi bistveni pogoji za akcijo ter je pričakovati v bližnji bodočnosti velikega razvoja gibanja za neodvisnost Indije. Dodal je, da smatra prihod Čandre Boseja za ključ gibanja za neodvisnost Indije. Za varnost Azije je treba izkoreniniti anglosaški vpliv v Indiji in na Kitajskem.

Prva indijska narodna vojska

Indijski prostovoljci so povsem moderno opremljeni z vsem potrebnim orožjem

Šanghaj, 12. jul. s. Po prvih podrobnostih, ki se doznavajo o ustanovitvi indijske narodne vojske, prve, ki jo je Indija dobila za podporo v njeni stoletni borbi proti Angležem, se vidi važnost te vojske, zlasti kot formacije, okrog katere se bodo zbirali in kamor bodo težili mladi Indijci, ki si žele z orožjem osvoboditi domovino. Organizacija vojske se je pričela lani v maju, ko so mladi indijski prostovoljci ustanovili prvo skupino na pobudo indijske narodne lige, ki se je ustanovila z japonsko pomočjo 15. junija 1942 in šteje skoraj 2 milijona Indijcev, bivajočih na Japonskem, na Kitajskem, v Mandžuriji, v Taju, na Javi, Borneu, Filipinih in v Honkongu. Danes predstavlja že znaten kontigent, ki je moderno oborožen, dobro izvežban, opremljen s topništvom, pionirji in vsemi drugimi sredstvi ter ga prešinja velika borbenost, ki ji daje hrano sovraštvo do zatiralcev in goreča želja po osvoboditvi domovine. Nova vojska je čisto indijska, tudi v poveljništvu, ter spoštuje indijske tradicije in druži prvič Indijce vseh razredov in ver, kar je v nasprotju s tem, kar so bile indijske edinice, katerih se je Anglija stoletja posluževala za svoje imperialistične namene in predvsem proti Indijcem samim. Kakor je proglasil Čandra Bose v Šonanu, ko je prevzel poveljništvo in predstavil vojsko japonskemu pedsedniku Toju, čaka nova vojska hrepeneče na povelje za pohod preko indijskih mej proti Angležem ob strani japonske vojske, prepričana v zmago Japonske in njenih zaveznikov, ker samo Japonska lahko zagotovi indijsko neodvisnost. Nova vojska indijske države ni samo vojaško važna, temveč ima tudi veliko moralno vrednost, če pomislimo, na odpadništva indijskih čet, ki so bile uvrščene v angleško vojsko med japonskim prodiranjem na Malaji.

Anglija je vedno preprečevala sporazum Francije z Italijo in Nemčijo

Pariz, 12. jul. s. Predsednik vlade Laval se je udeležil zborovanja osvobojenih ujetnikov in ob tej priliki govoril. Pribil je načela politike v zadnjih treh letih in rekel, da je naletel vedno in povsod na Anglijo, ki je preprečevala sporazum med Francijo in Italijo ter Francijo in Nemčijo. »Nisem jaz naredil zemljevida,« je vzkliknil Laval. »Smo sosedje Italije in sosedje Nemčije in kar koli se bo zgodilo, bomo ostali vedno sosedje Italije in Nemčije. Vedno sem bil mnenja, da moramo torej urediti svoje spore z Italijo in nato tudi z Nemčijo ter doseči dokončen sporazum. Angleži so se vedno protivili našemu sporazumu z Nemčijo. Vedno so se pa tudi protivili sporazumu z Italijo. Hoteli so držati tehtnico v ravnovesju, tako da bi bil francosko-nemški nesporazum čim večji, kajti včasih so podpirali Francijo, včasih pa Nemčijo, nikoli pa niso odkrito igrali, da bi nam omogočili dokončen sporazum z Nemčijo.«

Ob zaključku je Laval rekel, da je preprost Francoz, ki odkrito ljubi svojo državo in ki hoče vse storiti, da se zmanjša trpljenje države, trpljenje, ki je sad zgrešene politike, ter da se zaščitijo resnični interesi države v sedanjosti in v bodočnosti.

Ogromni državni dolgovi Zedinjenih držav

Buenos Aires, 12. jul. s. Kakor poroča »Daily Tribune« prekaša državni dolg Amerike prvič v zgodovini državne dohodke. Finančno leto se je zaključilo z dolgom nad 137 milijard dolarjev, dočim cenijo dohodke na 135 milijard dolarjev.

Kadar prodajaš ali kupuješ — preglej »Jutrove« male oglase!

Nemogoče izkrcanje

Nemški vojni poročevalec A. Haase piše: Možje, ki so gradili Atlantski branik, so imeli pred šestimi meseci ob nabrežju Sredozemskega morja v Franciji čisto drugačno delo kakor ob Rokavskem prelivu in v Biskaji. Od Dunkerquea do vznožja Pirenejev je nabrežje ravno. Izjemo tvori le skalovita Bretanija in del Normandije. V bližini kopnine je morje zelo plitvo, nabrežje pa zapeščeno. Mnogo rek, ki se tu iztekajo v morje, tvori odprta vrata v francosko zaledje s Parizom in drugimi industrijskimi ozemlji. Na zalivih bogato skalovito nabrežje Francije je prekinjeno samo na enem mestu, in sicer v dolini Rhone. Ob italijanski meji segajo Alpe tik do morja. Côte d'Azur, francoska riviera, ima le majhen strategičen pomen. Pri Toulonu in Marseilleju sežejo predalpe Provence s skalovitimi razdrapanimi apnenčevimi formacijami tik do nabrežja. Ostre čeri in otoki tvorijo tukaj nekakšen naravni zaščitni pas. Število pristanišč in luk je razmeroma majhno. Na zapadu Marseillea odlaga Rhona na velikih ploskih ozemljih prodovino, katero pošiljajo ledniki iz pradavne dobe v nižino. Ta pokrajina je nerodovitna, negostoljubna in deloma močvirnata. Med morjem in gorovjem se razprostirajo številna večja in manjša jezera, ki segajo tja do Pirenejev. Poleg tega tvori tukaj nabrežje ozko predpolje za gorski masiv Cevennov. V bližini španske meje se zopet nagrmadijo skale v navpičnih formacijah tik do nabrežja. Francoski jug je v industrijskem pogledu malo pomemben ter v prometnem oziru niti od daleč tako industrijsko izrabljen kakor ozemlja v severni Franciji.

V šestih mesecih so bila vsa ta področja vojaško utrjena in opremljena kakor se spodobi za bojišče. Todtova organizacija je s pomočjo delovnih oddelkov in gradbenih stotnij opremila vse potrebne točke s topništvom vojne mornarice in pehote ter je s pomočjo pripadnikov oborožene sile stvorila vse potrebne pogoje za letalske oddelke. Tudi tod okrog se vleče ob nabrežju branik, katerega ščiti skala, železo in beton. Že obstoječe francoske utrdbe so napravili Nemci za podlago nadaljnjih utrdbenih del. Ta obramba onemogoča sleherno izkrcanje. Poleg francoskih obrežnih topov stoje na tem ozemlju nemške in italijanske moderne baterije. Vhodi v pristanišča, rokavi rek, ki se izlivajo v morje, in nabrežne nižine so naravnost »nabodičene« s topovi. Municija je na razpolago v skladiščih, ki so dobro zavarovani pred bombnimi napadi. Poleg vsega tega je tod okrog mnogo neporušljivih vojnih bolnišnic in stanovanjskih hiš, ki služijo vojakom za bivališča. Vse to je dobro zakrinkano, da sovražnik ne more spoznati posameznih objektov. Braniteljem so v zaledju na razpolago dobre ceste, železniške zveze in letališča. Povsod tam, kjer je bilo mogoče v morskih zajedah spraviti na potrebne postojanke težke oklopne sile, so bili zgrajeni zidovi za tanke tik ob nabrežju. Ceste, ki drže skozi gorovje, so na primernih mestih prekinjene z mogočnimi zaporami. Vsepovsod so posejana strojniška gnezda, tankovske ovire, razpostavljeno pa je tudi protiletalsko topništvo. Tako je ta obala od vseh strani zavarovana pred napadi z morja in iz zraka. Utrdbe, ki ščitijo danes južno Francijo in s tem Evropo, bodo preživele čase današnje vojne in bodo ostale kot simbol evropske enovitosti in strnjenosti v usodepolnih letih.

Spremenba voznega reda na progi Ljubljana - Zalog

Ponoči od 15. na 16. julija se ukinjata na progi Ljubljana—Zalog kot redna vlaka CO in OC, uvedeta pa se na tej progi s 15. julijem kot redna vlaka COA z odhodom iz Ljubljane ob 23.30 in s prihodom v Zalog ob 23.40, ter v obratni smeri od 16. julija vlak OCB z odhodom iz Zaloga ob 3.45 in s prihodom v Ljubljano ob 3.55.

Vozni red vlakov CO in OC na progi Postumia—Ljubljana ostane nespremenjen.

Zaplemba imovine upornika Hribarja Janeza

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na naredbi z dne 6. novembra 1942-XXI št. 201 in z dne 7. januarja 1943-XXI št. 2 o zaplembi imovine upornikov, glede na predlog poveljništva kr. finančne straže v Ljubljani z dne 30. junija 1943-XXI, upoštevajoč, da je po preiskavi, opravljeni po členu 6. naredbe z dne 6. novembra 1942-XXI št. 201, šteti Hribarja Janeza iz Device Marije v Polju za upornika po čl. 2., št. 2, te naredbe in da je torej njegova imovina zaplenljiva, odloča:

Zaplenja se vsa premična in nepremična imovina, brez izjeme, lastnina upornika Hribarja Janeza pok. Janeza in žive Bries Marije, roj. dne 26. decembra 1902 v Dev. Mar. v Polju in tam bivajočega pod štev. 180, v prid Zavoda za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini.

Vsi morebitni metniki premičnin po katerem koli naslovu, lastnine Hribarja Janeza in njegovi dolžniki se pozivajo po čl. 7. in v izogib kazenskih odredb po členu 8. naredbe z dne 6. novembr a1942-XXI št. 201, naj prijavijo v 30 dneh od dne objave te odločbe Zavodu za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini, Napoleonov trg 7-II, stvari, ki jih imajo, in dolgove, katere mu dolgujejo, s prepovedjo vrniti njemu ali drugim stvari ali dolgovani znesek tudi le deloma plačati.

Ta odločba je takoj izvršna in se objavi v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana dne 23. junija 1943-XXI.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino
Giuseppe Lombrassa.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Sreda, 14. julija, ob 19: **Nevesta s krono.** Red Sreda.
Četrtek, 15. jul., ob 19.: **Nevesta s krono.** Red Četrtek.
Petek, 16. jul., ob 10.: **Mali lord.** Zaključena predstava za GILL.
Sobota, 17. julija, ob 19.: **Nevesta s krono.** Red A.
Nedelja, 18. julija, ob 19.30: **Veliki mož.** Izven. Zadnja uprizoritev te igre v letošnji sezoni. Cene od 15 lir navzlol.

*

A. Strindberg: »Nevesta s krono.« Drama v petih dejanjih: zgodba o vse uničujoči moči sovraštva dveh dalarnskih kmečkih hiš, ki uniči ljubezen njunih dveh potomcev, a ju privede ta žrtev do očiščenja in sprave. Osebe: Mats-Jan, Kerstišaričeva, Kerstina mati-Kraljeva, Kerstin oče-Potokar, Kerstin ded-Gale, Brita, Matsova sestra-Danilova, Matsov del-Cesar, stara mati-Starčeva, oče-Presetnik, mati-Gabrijelčičeva, Ana-Siardova, župan - M. Skrbinšek, pastor-Nakrst, Povodni mož-Debevec, Babica-Rakarjeva, ribič - Kosič. Režiser: C. Debevec; scenska glasba: A. Balatka; vodi: B. Adamič; dekoracije: Skružny.

OPERA

Sreda, 14. julija, ob 19.: **Madame Butterfly.** Red Premierski. Gostovanje Zlate Gjungjenčeve.
Četrtek, 15. jul., ob 19.: **Tiha voda.** Red A.
Petek, 16. jul., ob 19.: **Prodana nevesta.** Red Četrtek.
Sobota, 17. julija, ob 19.: **Madame Butterfly.** Red B.

*

Gostovanje Zlate Gjungjenčeve. Kot zadnja predstava letošnje sezone ze abonente bo uprizorjena **Puccinijeva »Madame Butterfly«** s priljubljeno gostjo, Zlato Gjungjenčevo, ki je pela to partijo že neštetokrat na našem odru in v kateri jo občinstvo prav posebno ceni. Abonenti bodo gotovo z veseljem pozdravili to odlično pevko zopet v naši sredi. Zasedba partij je sledeča: Cho-cho-san-Gjungjenčeva, Suzuki-Golobova, Kate - Šturmova, Pinkerton-Lipušček, Sharpless-Popov, Goro-Rus, Yamadori-Dolničar, bonec-Lupša, komisar-Gregorin, uradnik-Škabar, mati-Škrjančeva. Dirigent: N. Štritof; režiser: C. Debevec; zborovodja: R. Simoniti; scenograf: A. Foriga.

Gospodarstvo

Predpisi o žetvi in namembi žita

Smatrajoč za potrebno, da se vzporedijo predpisi o ureditvi izkoriščanja žitnega pridelka, je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino izdal naredbo s predpisi o žetvi in namembi žita, ki je objavljena v »Službenem listu« 10. t. m., ko je naredba stopila v veljavo in je bila istočasno razveljavljena naredba z dne 6. junija 1942-XX štev. 113.

Čl. 1. — Pšenica, rž, oves, ajda, ječmen, koruza in njih mešane vrste se od trenutka, ko se požanjejo in po vsej svoji količini v zrnju pri pridelovalcu ali pri tistem, ki ima pridelek, pod zaporo na razpolago Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu in se ne smejo pri zapori odtegniti, kolikor ne določa naslednji člen izjem.

Čl. 2. — Od zapore po prednjem členu so izvzeti v količinah in po popogojih, kakor jih določi Visoki komisar z odlokom, tisti pridelki, ki so določeni za družinsko potrošnjo pridelovalcev ter njihovih kmetijskih delavcev in sorodnih skupin za setev in za rejo živine.

Količine, ki se puste pridelovalcem na razpolago za družinske potrebe, za setev in za rejo živine, se po nikakršnem naslovu ne smejo odstopiti drugim in jih tudi pridelovalci ali imetniki ne smejo porabiti za druge namene.

Presežki nad deleži, dovoljenimi za potrebe iz prednjega odstavka, ostanejo pod zaporo na razpolago Pokrajinskega prehranjevalnega zavoda, kateremu jih je treba javiti v 10 dneh od dne, ko se presežek ugotovi.

Čl. 3. — Pridelovalci in imetniki z zaporo obseženih pridelkov so dolžni te hraniti in so odgovorni, da se upošteva zapora do njih oddaje Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu ali od tega določenim tvrdkam na krajih, ob pogojih in v rokih, kakor jih določi ta zavod.

Z zaporo obseženi pridelki se ne smejo porabiti, prodati ali odstopiti niti se ne smejo odvažati drugače kot za pooblaščene namene.

Nad njimi izvršujejo nadzorstvo organi iz člena 1. naredbe z dne 26. januarja 1942-XX št. 8, nameščenci Pokrajinskega prehranjevalnega zavoda, okrajni civilni komisarji in občinski uradi.

Čl. 4. — Kmetijski odedleek Visokega komisariata ugotovi sporazumno s Pokrajinskim prehranjevalnim zavodom in z občinskimi preskrbovalnimi uradi ploščine, uporabljene za gojitev pridelkov iz člena 1. te naredbe.

Po ugotovitvah iz prednjega odstavka sporoči Pokrajinski prehranjevalni zavod posameznim pridelovalcem, koliko vsakega posameznega pridelka so dolžni oddati.

Čl. 5. — Cene za oddajo določi Visoki komisar in veljajo za blago, oddano v razsutem stanju v zbiralnih središčih, ki jih določi Pokrajinski prehranjevalni zavod.

Čl. 6. — Kršitelji določb te naredbe in odredb, ki jih izda v izvrševanju podeljenih mu pooblastil Pokrajinski prehranjevalni zavod, se kaznujejo, če dejanje ni huje kaznivo, po postopku iz naredbe z dne 26. januarja 1942-XX št. 8 in po naredbi z dne 25. novembra 1942-XXI št. 215 v denarju do 5000 lir ali pa poleg tega še z zaporom do 2 mesecev.

Razdeljevanje sena in slame

Smatrajoč za nujno potrebno, da se zagotovita preskrba in razdeljevanje sena in slame ter uredita njih promet in poraba, je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino izdal naslednjo naredbo, ki je objavljena v »Službenem listu« 10. t. m. in je s tem dnem stopila v veljavo, ko so se obenem razveljavile vse njej nasprotujoče ali z njo nezdružljive določbe.

Vse količine sena in pšenične, ovsene, ržene in ječmenove slame, pridelane v pokrajini ali uvožene, so pod zaporo na razpolago Prevodu in se ne smejo odsvajati. Količine teh pridelkov, ki so potrebne za navadno uporabo gospodarstev, se oproščajo zapore postopno, kakor se uporabljajo, in sicer po tistem delu, ki ni zasežen v smislu čl. 6.

V primerih prodaje ali odstopa trave na travniku po kakršnem koli naslovu ali v primeru zakupa ali podzakupa delov zemlje za pridelovanje sena morajo prodajalec, odstopnik ali zakupodavec ali podzakupodavec prijaviti take pogodbe Prevodu v 15 dneh od dneva sklenitve. Količino sena, pridobljeno od odkupljene košnje ali z zakupljenih zemljišč, mora imetnik prijaviti Prevodu v 15 dneh od dne košnje.

Pridelovalci in imetniki sena in slame so dolžni skrbeti, da se z zaporo obseženi ali za oddajo zasečeni pridelek ohrani v dobrem stanju in odgovarjajo za to kot hranilci. Prepovedano je zametavanje in uničevanje teh pridelkov iz kakršnega koli razloga.

Ravnateljstvo kmetijske in veterinarske službe Visokega komisariata določi sporazumno s Prevodom v marcu vsakega leta **tiste količine sena in slame, ki se morajo v vsaki občini oddati za potrebe pokrajine,** pri čemer je upoštevati posebne proizvajalne in živinorejske pogoje. Ravnateljstvo sestavi po obdelanih površinah, podatkih o pridelavi sena in slame in številu glav vsakega gospodarstva v aprilu **sezname gospodarstev, zavezanih za oddajo sena in slame,** pri čemer je navesti za vsako gospodarstvo njegov oddajni delež.

Čl. 6 določa, da predpiše Prevod **vsakemu gospodarstvu, koliko sena in slame mora hraniti na razpolago prejemnih ustanov in tvrdk** zaradi izročitve ob dneh in na način, kaor je določeno v odloku ali se določi kasneje. To predpiše Prevod po gori imenovanih seznamih gospodarstev, zavezanih za oddajo, po prijavah odvečnih količin, po prošnjah za nakazovanje in po zahtevah v pokrajini nameščenih Oboroženih sil.

Količine sena in slame, ki niso zasežene, ki pa bi bile odvečne glede na potrebe gospodarstva, se morajo prijaviti Prevodu v rokih, ki jih Prevod določi za vsako občino, in se objavijo z nabitkom na občinskem poslopju.

Kmetijska, živinorejska in prevozna podjetja, **ki ne pridelujejo sena in slame ali pridelajo premalo,** smejo zaprositi do 31. maja za seno, do 31. julija pa za slamo, pri Prevodu, da se jim nakažeta za živinorejsko rabo, pri čemer je navesti poleg količine proizvoda tudi število in vrsto živine, ki jo imajo. Lahko se navedejo podjetja, pri katerih naj bi se jim predvsem dovolilo nakazilo.

Promet s senom in slamo ureja Prevod. **Prevoz sena in slame ni dovoljen brez predhodne pooblastitve** Prevoda, ki izda posebno listino z navedbo vrste in količine, namena prevoza, dneva in ure prevoza in drugih označb. Za izvoz je potrebna izjava Visokega komisarja, da ni zadržka in je prošnje za izvoz pošiljati preko ravnateljstva kmetijske in veterinarske službe po zaslišanju Prevoda.

Uradniki in uslužbenci ravnateljstva kmetijske in veterinarske službe ter Prevoda nadzorujejo izpolnjevanje naredbe tudi s krajevnim ogledom pri gospodarstvih, da se ugotovijo proizvodnja, obstoječe količine pridelka in živinorejske potrebe.

PREHODNE DOLOČBE

Pri prvi uporabi te naredbe se predpisujejo tile roki:

a) **Za prijave pogodb o prodaji in odstopu trave na travniku ter zakupnih in podzakupnih pogodb,** sklenjenih pred objavo te naredbe, in za prijavo količin, pridobljenih pred to objavo, velja rok **15 dni od uveljavljenja naredbe** (do 25. t. m.) prav tako **za prijavo količin, pridobljenih pred objavo** od kupljene trave na travnikih ali pridobljenih z zakupljenih zemljišč;

b) **Ravnateljstvo kmetijske in veterinarske službe družbe določi letos v juliju tiste količine sena in slame, ki se morejo v vsaki občini oddati za potrebe pokrajine in sestavi sezname gospodarstev, zavezanih za oddajo sena in slame ter uredita njih promet in poraba, je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino izdal naslednjo naredbo, ki je objavljena v »Službenem listu« 10. t. m. in je s tem dnem stopila v veljavo, ko so se obenem razveljavile vse njej nasprotujoče ali z njo nezdružljive določbe.**

Vse količine sena in pšenične, ovsene, ržene in ječmenove slame, pridelane v pokrajini ali uvožene, so pod zaporo na razpolago Prevodu in se ne smejo odsvajati. Količine teh pridelkov, ki so potrebne za navadno uporabo gospodarstev, se oproščajo zapore postopno, kakor se uporabljajo, in sicer po tistem delu, ki ni zasežen v smislu čl. 6.

V primerih prodaje ali odstopa trave na travniku po kakršnem koli naslovu ali v primeru zakupa ali podzakupa delov zemlje za pridelovanje sena morajo prodajalec, odstopnik ali zakupodavec ali podzakupodavec prijaviti take pogodbe Prevodu v 15 dneh od dneva sklenitve. Količino sena, pridobljeno od odkupljene košnje ali z zakupljenih zemljišč, mora imetnik prijaviti Prevodu v 15 dneh od dne košnje.

Pridelovalci in imetniki sena in slame so dolžni skrbeti, da se z zaporo obseženi ali za oddajo zasečeni pridelek ohrani v dobrem stanju in odgovarjajo za to kot hranilci. Prepovedano je zametavanje in uničevanje teh pridelkov iz kakršnega koli razloga.

Ravnateljstvo kmetijske in veterinarske službe Visokega komisariata določi sporazumno s Prevodom v marcu vsakega leta **tiste količine sena in slame, ki se morajo v vsaki občini oddati za potrebe pokrajine,** pri čemer je upoštevati posebne proizvajalne in živinorejske pogoje. Ravnateljstvo sestavi po obdelanih površinah, podatkih o pridelavi sena in slame in številu glav vsakega gospodarstva v aprilu **sezname gospodarstev, zavezanih za oddajo sena in slame,** pri čemer je navesti za vsako gospodarstvo njegov oddajni delež.

Čl. 6 določa, da predpiše Prevod **vsakemu gospodarstvu, koliko sena in slame mora hraniti na razpolago prejemnih ustanov in tvrdk** zaradi izročitve ob dneh in na način, kaor je določeno v odloku ali se določi kasneje. To predpiše Prevod po gori imenovanih seznamih gospodarstev, zavezanih za oddajo, po prijavah odvečnih količin, po prošnjah za nakazovanje in po zahtevah v pokrajini nameščenih Oboroženih sil.

Količine sena in slame, ki niso zasežene, ki pa bi bile odvečne glede na potrebe gospodarstva, se morajo prijaviti Prevodu v rokih, ki jih Prevod določi za vsako občino, in se objavijo z nabitkom na občinskem poslopju.

Kmetijska, živinorejska in prevozna podjetja, **ki ne pridelujejo sena in slame ali pridelajo premalo,** smejo zaprositi do 31. maja za seno, do 31. julija pa za slamo, pri Prevodu, da se jim nakažeta za živinorejsko rabo, pri čemer je navesti poleg količine proizvoda tudi število in vrsto živine, ki jo imajo. Lahko se navedejo podjetja, pri katerih naj bi se jim predvsem dovolilo nakazilo.

Promet s senom in slamo ureja Prevod. **Prevoz sena in slame ni dovoljen brez predhodne pooblastitve** Prevoda, ki izda posebno listino z navedbo vrste in količine, namena prevoza, dneva in ure prevoza in drugih označb. Za izvoz je potrebna izjava Visokega komisarja, da ni zadržka in je prošnje za izvoz pošiljati preko ravnateljstva kmetijske in veterinarske službe po zaslišanju Prevoda.

Uradniki in uslužbenci ravnateljstva kmetijske in veterinarske službe ter Prevoda nadzorujejo izpolnjevanje naredbe tudi s krajevnim ogledom pri gospodarstvih, da se ugotovijo proizvodnja, obstoječe količine pridelka in živinorejske potrebe.

PREHODNE DOLOČBE

Pri prvi uporabi te naredbe se predpisujejo tile roki:

a) **Za prijave pogodb o prodaji in odstopu trave na travniku ter zakupnih in podzakupnih pogodb,** sklenjenih pred objavo te naredbe, in za prijavo količin, pridobljenih pred to objavo, velja rok **15 dni od uveljavljenja naredbe** (do 25. t. m.) prav tako **za prijavo količin, pridobljenih pred objavo** od kupljene trave na travnikih ali pridobljenih z zakupljenih zemljišč;

b) **Ravnateljstvo kmetijske in veterinarske službe družbe določi letos v juliju tiste količine sena in slame, ki se morejo v vsaki občini oddati za potrebe pokrajine in sestavi sezname gospodarstev, zavezanih za oddajo sena in slame z navedbo oddajnih deležev, ki so zaseženi pri vsakem gospodarstvu.**

c) **Kmetijska, živinorejska prevozna podjetja,** ki ne pridelujejo sena in slame ali pridelajo premalo, smejo letos **do konca julija vložiti prošnje, da se jim seno in slama nakažeta.** Proseča podjetja morajo obenem prijaviti morebitne že sklenjene kupne pogodbe z navedbo naziva in sedeža prodajalca, kakovosti, količine in pogojene cene, kraja, rokov in pogojev izročitve, kakor tudi količine sena in slame, ki so jih imela na dan uveljavljenja naredbe. Prevod izda, če se potrošnji ugodi, predvsem nakazilo na prodajalca.

Vsaka po objavi te naredbe sklenjena pogodba, ki bi nasprotovala njenim določbam, je pravno neveljavna. Za veljavnost prejšnjih pogodb je treba najprej dobiti nakazilo; če se to ne dovoli ali se dovoli za manjše količine, se pogodba razveljavi v celoti ali za kolikor presega nakazano količino.

Kršitelji določb te naredbe se kaznujejo, če ni dejanje huje kaznivo, po oblastvu in po postopku iz naredbe z dne 26. januarja 1942-XX. štev. 8. z zaporom do dveh mesecev ali združenim z denarno kaznijo do 5000 lir. Vselej pa se po naredbi z dne 25. novembra 1942-XXI. štev. 215. zapleni blago, ki se je odtegnilo ali se je skušalo odtegniti ureditvi po gornjih določbah.

Maksimalne cene za seno in slamo

Glede na gornjo naredbo je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino s posebno naredbo, ki je prav tako objavljena v »Službenem listu« 10. t. m., določil maksimalne cene za seno in slamo.

Za seno z naravnih travnikov so za razdobje od julija 1943-XXI do maja 1944-XXII določene za I. vrsto naslednje cene: julij 70 lir za stot, avgust 73.50, september 76.50, oktober 79, november 81, december 83, januar 85, februar 87, marc 89, april 91, maj 93 lir za stot. Za blago II. vrste je cena za 5 lir pri stotu nižja. **Seno z umetnih travnikov** (detelja, zdravilne zeli): julij 80 lir za stot, avgust 83.50, september 86.50, oktober 89, november 91, december 93, januar 95, februar 97, marc 99, april 101, maj 103 lir za metrski stot Za blago II. vrste je cena za 5 lir pri metrskem stotu nižja.

Za slamo so določene naslednje cene: **pšenična in ječmenova slama:** julij 36, avgust 37.75, september 39.25, oktober 41.50, november 42.50, december 43.50, januar 44.50, februar 45.50, marc 46.50, april 47.50, maj 48.50 lire za stot; **ovsena slama:** julij 47.90, avgust 50.20, september 52.20, oktober 55.20, november 56.50, december 57.90, januar 59.20, februar 60.50, marc 61.90, april 63.20, maj 64.50 lire za stot; **ržena slama:** julij 32.40, avgust 34, september 35.30, oktober 37.35, november 38.25, december 39.15, januar 40.05, februar 40.90, marc 41.85, april 52.75, maj 43.65 lire za stot.

Gornje cene veljajo franko pridelovalčevo skladišče. Za nakladanje se priznava pribitek 5 lir za meterski stot.

Kršitelji določb te naredbe se kaznujejo po postopku iz naredbe z 26. januarja 1942-XX. štev. 8. in z uporabo določb naredbe z dne 25. novembra 1942-XXI. štev. 215. v denarju do 5000 lir ali združeno z zaporom do dveh mesecev.

Zagotovimo si bogat pridelek jagod

Jagode so letos bogato obrodile, posebno tam, kjer so jim lansko leto po trgatvi dovoljno postregli. Brez primernega oskrbovanja tudi jagode ne rode, kakor vse ostale kulturne rastline

Po trgatvi se pogostokrat jagodni nasadi zanemarijo. Poganjajoče pritlike ali vrvice se razraščajo, preprežejo vso zemljo in odjemajo navadno že itak pregostim nasadom hrano. Poleg tega divja pogostokrat v nasadih raznovrsten plevel, ki tudi odvzema hrano in poleg tega še nasade senči. Pod takimi pogoji se jagodnjaki ne morejo okrepiti in nabrati moči za prihodnje leto.

Če ne potrebujemo zarodkov za nove nasade, odstranimo pritlike ali vrvice takoj po trgatvi, najkasneje pa v začetku avgusta. Odstranimo tudi vse suhe in obolele, pa tudi pregoste starejše liste, da se mlajši lahko povoljno razrastejo. Z odstranitvijo starejših, posebno pa obolelih listov, odstranimo iz nasadov marsikatero bolezen. Tako očiščeni nasadi imajo dovolj sonca in zraka, da se lahko okrepe in nastavijo cvetne popke za prihodnje leto.

Ker je zemlja med jagodnimi grmiči po trgatvi navadno steptana in stlačena, jo kolikor mogoče globok razrahljamo in pognojimo z drobnim gnojem ali kompostom. Ker potrebujejo jagode obilo apna, pognojimo tudi s Tomačevo žlindro, ki vsebuje do 50% apna in sicer 200—250 g na m².

Kdor hoče jagodnim nasadom posebno dobro postreči in si zagotoviti dober pridelek, bo okopal jeseni še enkrat svoje nasade in potrosil med vrste gnoja, ki ga bo spomladi podkopal. Gnoj ohranja zemljo rahljo in enakomerno vlažno ter varje nasade posebno v brezsnežnih zimah pozebe.

Jagodni nasadi donašajo najboljši in najizdatnejši pridelek v prvem in drugem letu po sadítvi, v tretjem letu začno pešati, v čertem pa se, posebno če jih dobro ne oskrbujemo, nasadi več ne izplačajo.

Najboljši čas za napravljanje novih nasadov je avgust, in to čim prej tem bolje. Lahko napravljamo nasade tudi še v septembru in oktobru, toda pridelek v bodočem letu bo z vsakim kasnejšim nasadom slabši. Skušnje so pokazale, da so dali v septembru posajeni nasadi le 75%, v oktobru 45, spomladi pa komaj 30% pridelka v primeri z nasadi, napravljenimi v avgustu.

Tudi trpe kasni nasadi veliko bolj v mrzli, zlasti brezsnežni zimi, kakor nasadi, ki so bili napravljeni zgodaj, ker so se lahko rastline do zime dovolj ukoreničile. Še bolj pa se mlade rastline ukoreničijo in razrastejo, če sadike prej na posebne grede pikiramo. Kdor hoče imeti krepak in že prvo leto roden nasad, naj sadi, če le mogoče, že v začetku avgusta in v suši redno zaliva.

Najboljše so sadike, ki rastejo na pritlikah ali vrvicah čim bližje maternih rastlin. Na sončne grede, najboljše po gnuhu in zgodnjem krompirju, sadimo od dobrih rodovitnih sort nabrane zarodke po 3 vrste na gredo v razdalji po 30 do 40 cm. Saditi ne smemo pregloboko. Po sajenju nasade zalijemo. Jeseni natrosimo na grede med rastline preperelega gnoja ali komposta.

Maksimalni cenik

Maksimalni cenik štev. 9, ki velja po naredbi Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino od 10. aprila t. l. naprej, določa za mestno občino ljubljansko naslednje cene na drobno (z vštetо trošarino):

1. **Kruh** iz enotne moke v kosih do 400 g 2.30 lire, v kosih od 400 do 1.000 g 2.20 lire; **testenine** iz enotne moke 3.90 lire za kg; enotna pšenična moka 2.70 lire; enotna keruzna moka 2.20 lire; **riž** navadni 2.70 lire; fižol 6 lir za kg.

2. **Jedilno olje (olivno) 14.70 lire za liter; surovo maslo** 28.40 lire za kg; **slanina** soljena 19 lir za kg; **mast** 17 lir za kg.

3. **Kis,** 4% vinski 6.35 lire za liter.

4. **Mleko** 2.50 lire za liter; kondenzirano mleko v dozah po 880 g 15.90 lire za dozo, v dozah po 385 g 7.55 lire za dozo.

5. **Sladkor:** sladkorna sipa 8.25 lire za kg, v kockah 8.35 lire.

6. **Mehka drva, razžagana,** franko skladišče trgovca v Ljubljani 33.60 lire za stot; mehki roblanci (žamanje), približno 1 m dolgi, franko mestno skladišče 40 lir za stot; **trda razžagana drva** 40 lir za stot; **enotno milo,** ki vsebuje 23—27% kisline, 4.10 lire za kg.

Iz Srbije

Šolstvo v Banatu. Po političnem prevratu aprila 1941 so se vse narodnostne skupine v Banatu potegovale za to, da bi dobile svoje šolstvo. Razen nemških šol, ki jih vzdržuje posebna ustanova, so vse druge šole državne. Ljudske šole imajo naslednje oddelke: 570 srbskih, 34 slovaških, 5 bolgarskih, 4 češke, 2 ruska, skupaj torej 615 slovanskih oddelkov. Treba je prišteti še 78 madžarskih ljudskih šol z 207 oddelki in 37 rumunskih z 280 oddelki. Nemško šolstvo v Banatu ima 86 šol in 345 oddelkov. Tudi srednje in višje šolstvo, piše »Donau Zeitung« odgovarja stanju prebivalstva. Srbi imajo 4 popolne in eno nižjo realno gimnazijo, eno učiteljišče, eno trgovsko akademijo in 6 meščanskih šol. Nemška narodnostna skupina ima 2 popolni višji šoli in 3 nepopolne višje šole, 1 gospodarsko višjo šolo, 1 učiteljišče in 9 glavnih šol. Madžari imajo 2 višji gimnaziji, 1 nižjo gimnazijo, 1 trgovsko akademijo in 2 meščanski šoli. Rumunska narodnostna skupina ima vzporednice na neki srbski realni gimnaziji in 1 učiteljišče.

Nemški otroci iz Beograda so šli na deželo. Že deseto leto pošiljajo Nemci svoje otroke med počitnicami iz Beograda na deželo. Nastanitev in razdelitev po posameznih kmetijah je naloga nemške narodnostne skupine v Banatu in Srbiji. Vsak otrok ima že določeno mesto. Otroci ostanejo na deželi nekaj tednov.

Radio Ljubljana

SREDA, 14. JULIJA 1943/XXI.

7.30: Pesmi in napevi. 8.00: Napoved časa. — Poročila v italijanščini. 12.20: Plošče. 12.30: Poročila v slovenščini. 12.45: Italijanska glasba v narečju. 13.00: Napoved časa. — Poročila v italijanščini. 13.10: Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.12: Orkester vodi dirigent Gallino. 14.00: Poročila v italijanščini. 14.10: Koncert malega orkestra, vodi Stane Lesjak. 15.00: Poročila v slovenščini. 17.00: Napoved časa. — Poročila v italijanščini. 17.15: Koncert sopranistke Pavle Lovšetove. 17.35: Koncert pianistke Le-je Cartaino. 19.00: »Govorimo italijansko« — poučuje prof. dr. Stanko Leben. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Politični komentar v slovenščini. 20.00: Napoved časa. — Poročila v italijanščini. 20.20: Orkester Cetra vodi dirigent Barzizza. 20.45: Romanska glasba iz sedemnajstega stoletja. 21.20: Predavanje v slovenščini. 21.30: Koncert komorne glasbe. 22.10: Zanimivosti v slovenščini. 22.20: Koncert tria »Emona«. 22.45: Poročila v italijanščini.

Kaznovani zaradi prekrškov prehranjevalnih predpisov

Kontrolni urad Visokega komisariata za cene sporoča, da so bili v maju zaradi prekrškov prehranjevalnih predpisov in zaradi nelojalne špekulacije obsojeni:

Zaradi nepravilnega mletja žita: Cerar Frančiška, Dev. Mar. v Polju 188, 200 lir globe in zaplemba blaga; Burkeljca Ivan, Spod. Zadobrova 3, 100 lir globe in zaplemba blaga; Primar Anton, Zalog 31, 300 lir globe in zaplemba blaga; Gartroža Ivan Spod. Zadobrova 6, 100 lir globe in zaplemba blaga; Babnik Leopold, Zgor. Zadobrova 6, 200 lir globe in zaplemba blaga.

Zaradi nepravilnega vodenja poslovnih knjig: Rotar Ignac. Vrhnika, 100 lir globe; Šetinc Martin, Vrhnika, 100 lir globe; Volč Ivan, Vrhnika, 100 lir globe.

Zaradi skrivnega zakola: Valenčič Marija, Rakek 40, 100 lir globe; Merlak Andrej, Dol. Logatec 66, 600 lir globe in zaplemba blaga; Rupnik Cecilija Žiberše, 500 lir globe; Maček Franc, Dol. Logatec 29, 700 lir globe in zaplemba blaga; Logar Josip, Cerknica 105, 600 lir globe in zaplemba blaga; Gombač Andrej, Rakek 77, 100 lir globe; Zupan Pavel, Rakek 152, 200 lir globe.

Zaradi prepovedane nabave masla: Vavken Ivana Žiberše 24, 500 lir globe in zaplemba blaga; Istenič Ernest, Gor. Logatec 75, 250 lir globe in zaplemba blaga; Poženel Martin, Dol. Logatec 68, 100 lir globe in zaplemba blaga; Likar Antonija, Rovte 92, 100 lir globe in zaplemba blaga.

Zaradi prepovedanega nakupa telečjega mesa in masla: Rupnik Franc, Gorenja vas 2, 700 lir globe in zaplemba blaga.

Zaradi navijanja cen: Polak Marija, Rakek 153, 100 lir globe.

Zaradi neprijavljenega krompirja in fižola: Jernejčič Matej, Slivnica 14, Rakek, 500 lir globe in zaplemba blaga; Debevc Ivana Rakek 108, 250 lir globe in zaplemba blaga

Zaradi prevoza krompirja brez predpisane dovolilnice: Jonc Josip, Nova vas 5, 200 lir globe.

Zaradi dviga krompirja brez dovoljenja Prevoda: Čepon Pavla, Rakek 12, 200 lir globe in zaplemba blaga.

Zaradi prepovedane nabave in tajnega zakola prašiča: Kranjc Franc, Rovte 83, 600 lir globe in zaplemba blaga; Brenčič Feliks Rovte 161, 600 lir globe in zaplemba blaga.

Zaradi neprijave povrženih prašičkov: Mele Franc. Cerknica 191, 500 lir globe.

Zaradi tajnega zakola in navijanja cen: Kovač Ana, Hotederščica 43, 600 lir globe in zaplemba blaga.

Zaradi opuščene prijave nakupljenih prašičev: Kovač Ana, Grahovo 12, 500 lir globe; Kranjc Josipina, Grahovo 11, 500 lir globe.

Zaradi izdelovanja masla za prodajo: Pivk Frančiška, Rovte 87, 150 lir globe in zaplemba blaga.

Zaradi prepovedanega nakupa slanine: Pišljar Matej, Dol. Logatec 47, 100 lir globe in zaplemba blaga.

Gospodarske vesti

= **Iz trgovinskega registra.** Izbrisala se je tvrdka Sekoteks, M. Sečko & Co. v Ljubljani, ob istočasnem vpisu tvrdke Sekotex, družbe z o. z. v Ljubljani (izdelovanje pletenin in tkanin na tovarniški način ter predelava tekstilnih surovin; osnovna glavnica 200.000 lir; poslovodji: Matija Sečko, trgovec, in Marija Sečkova roj. Novak, trgovka, oba v Ljubljani).

= **Prodaja fotografskega materiala v Nemčiji zopet dovoljena.** V začetku marca je bila v Nemčiji izdana prepoved prodaje fotografskega materiala osebam, ki niso poklicni fotografi. Kmalu za tem je bila izdana olajšava, po kateri je bilo dovoljeno razvijanje in kopiranje posnetkov družinskih slik za vzdrževanje vezi med fronto in domovino. Sedaj pa je bila prvotna prepoved v celoti razveljavljena in je dovoljena prodaja fotografskega materiala tudi osebam, ki niso poklicni fotografi, seveda s pripombo, da je količina razpoložljivega fotografskega materiala nadalje zelo omejena.

Kronika

*** Odškodnina za čas, izgubljen med letalskimi napadi.** Konfederacija industrijcev in delavcev v Rimu je sklenila sporazum, ki ureja vprašanje plač za ure, izgubljene pri alarmu in med letalskimi napadi. Soglasno je bil uveljavljen sklep, da se delovni čas, izgubljen zaradi višje sile, mora plačati tudi v primeru, ko je bilo delo zaradi alarmov in letalskih napadov prekinjeno.

*** Zbirke za prizadete po letalskih napadih.** V Triestu so začeli v soboto pod nadzorstvom ondotnih ženskih fašijev zbirati predmete, ki jih lahko s pridom uporabijo ljudje, ki so morali zaradi sovražnih letalskih napadov zapustiti svoje domove. Zbiralno akcijo vodijo posebne zaupnice, katerim gre prebivalstvo Trieste v vsakem pogledu na roko.

*** Poostreno nadzorstvo nad izdelovalci čevljev.** Ministrstvo za korporacije je izdalo odlok, ki priporoča oblastem poostreno pažnjo nad izdelovalci čevljev. Odlok pravi, da morajo pri tej akciji, ki bo rodila dobre sadove za civilno prebivalstvo, sodelovati vsi brez razlike. Zaradi tega se ustanovi pri vsakem pokrajinskem korporacijskem svetu tričlanska komisija, v kateri bo poleg predsednika korporacjskega sveta predstavnik industrije ter predstavnik v sindikatu včlanjenih delavcev. Poraba'ki, ki bodo lahko dokazali, da je kupljena obutev slabe vrste, bodo imeli pravico obutev vrniti prodajalcu ter zahtevati od njega povračilo kupnine odnosno odškodnino.

*** Nova dela v pristanišču mesta Fiume.** Ministrstvo za javna dela je odobrilo gradnjo dvojnega železniškega tira med Rivo Marco Polo, Rivo Cristoforo Colombo in valolomom Cagni. Dvojni tir bo zlasti v izdatno razbremenitev pri nakladanju in izkladanju tovorov v fiumskem pristanišču. Stroški za dela so preračunjani na milijon lir.

*** Smrt slikarja Rivarolija.** V Rimu je umrl 61letni slikar Giuseppe Rivaroli, ki si je stekel velik sloves kot portretist in slikar živali.

*** Prepovedano prodajanje keramičnih ploščic.** Ministrstvo za korporacije v Rimu objavlja pojasnilo k svojemu razglasu od 17. januarja t. l. in pravi, da je prepovedano vsakršno izdelovanje in prodajanje keramičnih izdelkov, med drugim tudi ploščic za oblaganje sten.

*** Razstava düsseldorfske umetnosti v Rimu.** V Rimu so te dni otvorili razstavo düsseldorfske umetnosti. V imenu vlade je bil navzoč državni podtajnik iz ministrstva za narodno vzgojo Rispoli, za nemško poslaništvo v Rimu pa princ Bismarck. Navzoč je bil tudi predsednik konfederacije svobodnih poklicev nar. sv. Cornelio di Marzio.

*** Kaznovana pozabljivost.** V Genovi na postaji je prišla Lina Stura na neverjetno lehkomiseln način ob svoje uhane. Morala si je z robcem obrisati nos, pri tem pa je pozabila, da je imela v robcu zavita uhana z briljanti v vrednosti 230.000 lir. Ko je potegnila robec iz torbice, sta ji uhana padla na tla. Pozneje se je spomnila na svoje uhane. Tekla je v čakalnico, da bi dragoceni nakit poiskala, uhanov pa sevela ni bilo nikjer več.

*** Okrađeni krotilec.** V Donadi pri Rovigu gostuje cirkus, pri katerem je Oskar Koniot nameščen kot krotilec. Te dni, ko je bil Koniot pri predstavi v levji kletki, mu je neznanec izmaknil iz njegovega šotora listnico z več tisoč lirami. O storilcu ni sledu.

*** Preprečena železniška nesreča.** Strojevodja Menotti Gigliotti, star 63 let, je dne 8. julija vozil tovorni vlak na progi Gorizia—Piedicolle. V okolici Buccave je začutil, da kolesa lokomotive drsijo nazaj. Istočasno je v strojevodjo buhnila iz kotla para ter ga močno oparila. Navzlic temu je mož s spretnim manevriranjem popravil regulator ter dosegel, da je lokomotiva zopet prišla v pravilni tek. Ob prihodu v Piedicolle je moral strojevodja zapustiti svojo službo ter se zateči v ambulanco po zdravniško pomoč.

*** Smrtna prometna nesreča.** V Comu se je 17letna Livija Gafuri peljala s kolesom po cesti. Za njo je pridrvel filobus, ki jo je podrl na cesto ter povozil. Ker si je pri padcu zlomila tilnik, je v bolnišnici kmalu izdihnila.

*** Tramvajska nezgoda v Triestu.** V soboto 10. julija se je primerila v Triestu, Corso Vittorio Emanuelle, huda tramvajska nesreča. Ob 11.20 dopoldne je tramvajski voz, ki je pridirjal iz Ulice Silvio Pellico, skočil s tira ter zdrknil proti fotografskemu ateljeju »Genova«. Vozilo se je močno poškodovalo, vse šipe so se zdrobile, med potniki pa je bilo šest žensk precej resno poškodovanih.

*** Giljotiniranje dveh mladeničev v Franciji.** Iz Lizbone poročajo, da sta bila v Franciji zadnje dni usmrčena dva mladeniča. Prvi je ustrelil svojega profesorja, drugi je pa zagrešil težak napad na vodjo nekega obrata. Oba sta bila giljotinirana na dvorišču jetnišnice Guiney les Douai.

*** 13 let ječe za poskušen umor.** Porotno sodišče v Genovi je obsodilo 34letnega Alessandra Priana, ki je hotel umoriti svojega bivšega gospodarja Guglielmettija z namenom, da bi ga oropal, na 13 in pol leta ječe ter na 9000 lir globe.

IZ LJUBLJANE

u— **Novi grobovi.** Po dolgem in mučnem trpljenju je preminila v 76. letu starosti vdova po brivskem mojstru ga. **Terezija Gjudova,** rojena Tekavec. Zapušča dva sinova in številno drugo sorodstvo. Pokojnica leži na mrtvaškem odru v hiši žalosti na Kongresnem trgu 6, na zadnji poti pa jo bodo spremili v sredo ob 17. iz kapelice sv. Nikolaja na Žalah na pokopališče k Sv. Križu. — Po dolgem trpljenju je umrl major v pokoju g. **Beno Puteani.** Zapušča soprogo in drugo sorodstvo. K večnemu počitku bodo pokojnika spremili v četrtek ob pol 15. iz kapelice sv. Krištofa na Žalah k Sv. Križu. — Dotrpel je vezilni mojster tovarne Stora g. **Franc Praznik.** Pogreb je bil včeraj popoldne iz hiše žalosti na draveljsko pokopališče. — Pokojnim naj bo ohranjen blag spomin, žalujočim svojcem pa izrekamo naše iskreno sožalje.

u— **Več sonca si želimo!** Kmalu bo že minil prvi poletni mesec, toda skoro bi lahko rekli, da nam niti enkrat ni bilo pošteno vroče. Druga leta smo ob tem času kar »gagali« zaradi vročine, letos pa so bili doslej redki dnevi, ko bi nam bil suknjič odveč. Pogosto deževje je najbrže vzrok, da se zemlja ne more prav segreti. Minili so dobri trije dnevi odkar ni deževalo in že se je ozračje precej segrelo. V ponedeljek čez dan se je termometer dvignil na 29° C, do torka zjutraj pa se je ozračje spet ohladilo na 14.4° C. Zračni tlak je od ponedeljka na torek nekoliko popustil, tako da je barometer zabeležil 762.5 mm. Vremenski napovedovalec v Zvezdi obeta še vedno deževno vreme.

u— **Vse rejce goveje živine,** ki popisa do danes še niso napravili, poziva mestni kmetijski odsek, naj v izogib strogo določenih kazni naznanijo število in težo goveje živine najkasneje do vključene sobote, 17. t. m., pri kmetijskem odseku mestnega gospodarskega urada v Puccinijevi (prej Knafljevi) ulici št. 2. Če bo po tem roku ugotovljeno, da imajo rejci neprijavljeno živino, bo proti njim postopano po uredbi Visokega kom'sarijata o prijavi in zapori živine, ki je objavljena v »Službenem listu« kos 44 dne 2. junija t. l.

u— **Lupša Fric,** operni pevec, in **Matul Dore,** pevovodja, sta izšla iz zbora **Ljubljanskega Zvona.** Oba sta dolga leta delovala v zboru kot pevca in si nabrala potrebnih izkustev za nadaljno umetniško delovanje. Na koncertu 19. t. m. se predstavita oba Zvonaša, prvi kot solist, drugi kot pevovodja. Koncert bo 19. t. m. ob 20. v veliki dvorani hotela Union.

u— **Ali se hočete naučiti italijanski brez truda in napora?** Nabavite si dr. Gradov Italijanski tečaj za Slovence, ki ga dobite v Knjigarni Tiskovne zadruge, Šelenburgova ul. 3. Knjiga je namenjena samoukom, ki se ob točnem upoštevanju predpisanih navodil z lahkoto nauče v kratkem času italijanskega jezika. Mehanično-sugestivna metoda.

u— **Namesto cvetja na krsto ge. Žerjav-Ehrlichove** daruje rodbina Hofreiter Društvu slepih L 300.—. v isti namen daruje gospa Ana Bogojevič in sestra Hermina L 200.— Društvu slepih.

u— **Tschamba Fij** Vam napravi pri sončenju iz pordele kože krasno rjavo polt. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in parfumerijah.

u— **Velike povečane fotografije po vsaki sliki izdeluje lično in solidno foto B E M, Ljubljana, Wolfova 6.**

u— **Tvrdka L. M. Ecker sinova,** klepar stvo in vodovodne inštalacije, vljudno sporoča, da zopet sprejema telefonska naročila na številko 29-33.

u— **Nesreče.** V ljubljansko bolnišnico so sprejeli spet nekaj ponesrečencev. 14letna gojenka mladinskega zavetišča v Ljubljani Bronislava Jurišičeva je padla in si zlomila desnico. Krava je podrla in pohodila 60letno posestnico iz Sela Jero Brčanovo, tako da je žena obležala s hudimi notranjimi poškodbami. Desnico si je zlomil pri padcu 9letni sin orožnika Alojz Jenko iz Ježice. Tudi 8letni sin krojača Vinko Kranic iz Ljubljane si je pri padcu zlomil desnico.

Spodnje Štajersko

Kmetski tabor v Veliki Nedelji. Pred šolo v Veliki Nedelji se je v nedeljo zbralo veliko število kmetov od blizu in daleč. Kmečki okrožni vodja Straschill je govoril zbranim o dolžnosti kmeta v vojni, rekoč, da je hrana orožje in da morajo kmetje prav zdaj, ko so njihovi sinovi v vrstah ostalih borcev, s podvojenimi napori izpolnjevati svoje naloge.

Protiletalska obramba v Vojniku. V dvorani rajfajznovke v Vojniku je bil pred kratkem sestanek letalske zaščite. Na sestanku je imel predavanje o angleških zažigalnih bombah Wolfgang Hofbauer.

Iz Rogatca poročajo, da je imel Jožef Berlizg pred kratkim veliko lovsko srečo. Ustrelil je krasnega srnjaka, ki je odrt tehtal 25 in pol kg. Žival je imela tudi krasno rogovje. — Za zaključek šolskega leta v Rogatcu je imela mladina filmsko predstavo. Dečki in dekleta so z velikim zanimanjem sledili predvajanim filmom iz vojne in delovne službe.

Spodnještajerska mladina v okrevališčih. Delovno politični urad je v sporazumu z zveznim mladinskim vodstvom in posameznimi obrati po zdravniški preiskavi poslal spodnještajerska dekleta in fante na okrevanje, in sicer dekleta v St. Gallen, fante pa v Weissenbach. Kakor poroča dunajski dnevnik, so med dekleti zastopnice vseh poklicev in iz vseh krajev Spodnjega Štajerskega: tovarniške delavke, pisarniške moči, modistinje, krojačice, laborantinje, železničarke, strugarke, frsarke itd. Dekleta in fantje imajo v okrevališčih vso udobnost, da lahko pridobe na teži. To pa jim tudi dobro uspeva. V 8 dneh se je povprečno vsak zredil za 1 in pol kg.

Novi grobovi. V Mariboru so umrli 75letni ključavničarski mojster Jurij Barčel, 58letni rudar Ivan Glaser, 79letna posestnica in vdova pekovskega mojstra Rozalija Mulec, rojena Röstlova, sinček kleparskega mojstra Ivan Oset iz Celja in sin delavca Adolf Sever s Tezna. V Marenbergu je preminil v 73. letu starosti posestnik Franc Bruderman.

Pogreb borca z vzhodne fronte. Preteklo nedeljo je bil v Šmarju pri Jelšah pogreb na vzhodni fronti padlega Henrika Sivke. Pogreba so se udeležili brambovci, gasilci, mladina in obvezniki delovne službe. Krajevna pevska skupina je pela pogrebne pesmi.

Priprave za odlet italijanskega izvidnega hidroplana

Novice iz otroškega paradiža

Da se pridni otročički vsaj nekoliko potolažijo, ker pri otvoritvi svojega mikavnega paradiža niso mogli pokazati vseh svojih umetnij, enako se pa nekateri sodelavci niso mogli posladkati z malinovcem in bonboni, dobe sedaj še štiri bele backe in dva oslička.

Backe je že v ponedeljek pasel korajžni Andrejček v senčnem logu takoj nad igriščem, kjer je travica najsočnejša in najnežnejša. Toda pastirček Andrejček je tabo skrben, da backov nikakor ne pelje še na igrišče, ker se morajo prej privaditi otrok, da se jih ne bodo bali. Pa tudi otročiči se bodo morali navaditi svojih jančkov, da jih zlasti večji otroci ne bodo mečkali, tepli ali kakor koli drugače mučili. Spet poudarjamo in opominjamo majhne in velike obiskovalce Otroškega paradiža na županove besede, da je **Otroški paradiž last najmanjših Ljubljančank in Ljubljančanov, torej predvsem otrok, ki še ne hodijo v šolo.** Že pri otvoritvi pa so dečki, stari po 10 in tudi več let, zaslužili prav strog ukor, ker svojih manjših tovarišev niso pustili k malinovcu in bonbonom, še manj pa na vrtiljak in gugalnico. Zapomnijo naj si, da ima predšolska deca zajamčeno prednost v svojem paradižu. To morajo upoštevati vsi šolarji višjih razredov ljudskih šol, posebno pa še srednjih šol, da ne bodo kaznovani za svoje preveč razposajeno ali celo razuzdano razgrajanje. Pridne deklice in pametni fantki bodo majhnim tovarišicam in tovarišem radi pomagali pri igrah, posebno pa še na vrtiljaku in na gugalnicah, saj bodo sami pozneje tudi lahko prišli na vrsto.

Na vrtiljaku in obeh gugalnicah je namreč sedaj taka gneča, da se na vrtiljaku otroci res ne morejo zvrstiti. Zato so pa stopili v krog k posvetovanju in sklenili poiskati kakega dobrega strička Miklavža ali dedka Mecena ter ga po predočenju dejstev in koreniti utemeljitvi prav lepo prositi še za drugi vrtiljak, ki je v mestu Ljubljani nekje še na razpolago ter je skoraj polovico cenejši kot sedanji, ker pač ni tako težek in močan ter trden, čeprav je enako velik kot sedanji pisani vrtiljak na igrišču. Najmanjše bo že vrtel in prenesel.

Deklice, posebno pa še fantje z ljudskih šol bodo pa prišli na vrsto že te dni, saj se za Otroški paradiž že učita olike, seveda pa tudi urita voziti dva živa, prava dolgouha oslička. Morda že kraj tega tedna, prej ko ne pa že prihodnjo nedeljo bosta oslička v novi opremi z majhnim voziček om pridirjala v Otroški paradiž. To bo veselja pri vožnji z njima in pri jahanju!

Prav tako ne bo treba dolgo čakati na štiri čolničke, ki bodo na veslače čakali v lopi kraj zidanega poslopja onkraj ribnika. No, in v tem tako lepo prenovljenem poslopju bo pa okrepčevalnica za vse obiskovalce ter majhne in velike goste Otroškega paradiža. Tam bodo tudi prostori, da ne bo treba več hoditi za grm.

Nič manj živo kot pri vrtiljaku in gugalnicah pa ni pri vodnjaku, potočku in v brodišču, torej na prostoru, ki mu obiskovalci v spomin na izvor zamisli in na začetnika Otroškega paradiža že pravijo »Adlešičev studenec«. V ponedeljek popoldne je bila ob Adlešičevem studencu taka gneča, da so se otročički postavili kar v vrsto ter bredli, v vrsto urejeni, po strugi studenca. Obenem pa moramo pohvaliti otroke, ki so se tudi ob gugalnici postavili lepo v vrsto ter mirno čakali kot njih mamice na živilskem trgu, da pridejo na vrsto. Ko že govorimo o studenčku in brodišču moramo povedati, da sta ves potoček in brodišče vsako jutro osnažena, torej prav vestno izplaknjena, da se spet nateče popolnoma čista voda iz mestnega vodovoda. Dvakrat na dan pa študenčka ni mogoče izplakovati, ker bi se voda v brodišču ne ogrela dosti, da brez nevarnosti za prehlajenje lahko bredejo tudi najmanjši otroci po topli vodi.

V velikem kolobarju s peskom je tudi vse polno otrok. Sedaj kopljejo in orjejo po pesku ter pesek merijo s posodicami. Ko pa dobe v kolobar še mivko, ki jo je namah težko dobiti, bodo pa v kolobarju začeli gnesti hlebčke, delati potičke, utrdbe in gradove.

Tak bo torej Otroški paradiž ob toplih sončnih dnevih. Pozimi bo pa na ribniku drsališče, zavetje bodo pa drsalci imeli v dobro zakurjeni okrepčevalnici.

Otroci in prijatelji otrok naj ne bodo preveč nepočakani in nestrpni, saj bo Otroški paradiž vedno mikavnejši in popolnejši. Sicer pa za to trditev ni treba jamstva, saj so že z nedokončanim Otroškim paradižem zadovoljni tako otroci kot starši.

Gostovanje Zlate Gjungjenac

Pri zadnji predstavi letošnje sezone za abonente bo pela vlogo Cho-cho-san v Puccinijevi operi »Madame Butterfly« Zlata Gjungjenčeva. Pevki, ki je ljubljenka ljubljanskega gledališkega občinstva, želimo v njenih nastopih popolnega uspeha.

Nesreča. 35letnemu kovaču Jožefu Huserju s Pobrežja je padla na nogo 200 kg težka železna plošča in mu jo hudo poškodovala. Moža so prepeljali v mariborsko bolnišnico.

Gašperček med mladino. Preteklo nedeljo je bilo v mladinskem taborišču pri Šmarju pri Jelšah veselo popoldne. 90 otrok se je razveseljevalo ob nastopu šmarskih deklet, največje zanimanje pa je bilo za Gašperčka.

Z Goreniskega

Zbor mladinskih skupin v Radovljici. Pred kratkim se je zbralo na sportnem prostoru v Radovljici okoli 50 deklet mladinske skupine na prvi okrožni zbor in skupinske tekme. Spored se je začel z jutranjim slavjem, na katerem je govoril okrožni propagandni vodja Oberdorfer. Nato je pevsko tekmovanje prineslo mnogo razpoloženja. Po kosilu so bile sportne tekme, ki so jih zaključili narodni plesi. Mladinske skupine z Bleda, Dovjega in Tržiča so prejele prva tri darila. Po razdelitvi nagrad je govorila oddelna voditeljica Gorítschniggova.

Poročili so se v Kranju Ivan Jama in Frančiška Kuraltova, Jožef Bregar in Matilda Šurgova, Janez Sajovic in Angela Gašperlinova, Franc Gros in Jožefa Pravstova, Andrej Penček in Rozalija Žoharjeva, Franc Marolt in Angela Terpinova, Jakob Grošelj in Margareta Švabova, Leopold Krajner in Vera Žagarjeva, Peter Podgoršek in Marija Mubičeva, Franc Pinter in Emilija Štalčeva, Janez Jereb in Katarina Šlikova, Oto Rode in Rozalija Ripanova, Alojz Pernuš in Alojzija Trilarjeva, Ivan Šterk in Katarina Kernova, Herman Koller in Justina Lončarjeva, Jožef Pfajfer in Marija Fabjanova, Jurij Košnik in Ana Zupanova, Pavel Kristan in Katarina šturmova, Jožef Pavičič in Bronslava Florjančičeva, Janez Korbar in Ana Šilerjeva, Gustav Fiber in Berta Pikova.

Zaključno slavje kranjskega učiteljišča. Zaključna slovesnost na kranjskem učiteljišču je bila dne 30. junija. Ob tej priliki je ravnatelj zavoda dr. Koschier dal kratek pregled o šolskem, sportnem, strankarsko-političnem in kulturnem delu v preteklem šolskem letu. Okrožni vodja Kuss se je v imenu Stranke zahvalil učiteljem in učencem za njihovo delo in za pomoč pri javnih prireditvah in manifestacijah Stranke v Kranju.

Poravnaj čim prej zaostalo naročnino!

Iz Hrvatske

Ob smrti velikega župana dr. Dragana Hadroviča je bilo poslanih mnogo sožalnih brzojavk in pisem. Med drugimi je izrazil sožalje najvišjemu predstavniku državnih oblastev v Banja Luki poveljnik nemških oboroženih sil v Banja Luki. Od pokojnika, ki leži v veliki dvorani vladnega poslopja, se je osebno poslovil in položil na mrtvaški oder dva venca.

Imenovanje državnih svetnikov. S Poglavnikovo odredbo sta bila imenovana za izredna državna svetnika dr. Mihajlo Lanovič in dr. Miroslav Šantek, vseučiliška profesorja v Zagrebu.

Diploma. Na zagrebškem konservatoriju je bil v začetku julija diplomiran Slovenec baritonist Andro Strukelj, gojenec mojstrske šole (oddelek solopetje — šola prof. Milana Reizera) drž. konservatorija. Diplomski izpit je naredil z odličnim uspehom. Zagrebškemu koncertnemu občinstvu je bil znan iz mnogih uspelih nastopov, katerih kritike so podčrtavale lepi glas in dobro šolo. Čestitamo!

Absolventi kmetijske šole so odpotovali v Nemčijo. Petindvajset učencev kmetijske šole v Križevcih je pod vodstvom svojih profesorjev odpotovalo v Nemčijo na praktično izobrazbo. Skupaj bodo potovali do Vratislave, tam pa jih bodo razporedili po posameznih kmetskih gospodarstvih v Šleziji.

Dnevi hrvatske knjige zaključeni. Preteklo nedeljo je bila v Zagrebu zaključena letošnja razstava Dnevi hrvatske knjige. Po poročilih zagrebških listov je imela velik uspeh. Na razstavi je sodelovalo v svojih paviljonih devet najbolj znanih založniških zavodov in knjigarn.

Velika procesija je bila preteklo soboto iz Zagreba v Marijo Bistrico. Hrvatski listi poročajo, da se je je udeležilo že v Zagrebu okoli 8000 vernikov, spotoma pa se jih je pridružilo nadaljnjih 4000. V nedeljo so v Marijo Bistrico vozili posebni vlaki. Naslednji dan so se romarji okoli sedmih zvečer vrnili v Zagreb, kjer so jim priredili sprejem.

Na koncertu v sredo 13. t. m. bosta med drugimi nastopila tudi bivša člana ljubljanske Opere Ivan Francl in Anton Sladoljev.

Milijon in pol kun za padle borce pri Stalingradu. Zbiranje za sklad padlih hrvatskih borcev pri Stalingradu je naletelo med ljudmi na ugoden odziv. Nabrana vsota bo kmalu presegla milijon in pol kun.

KULTURNI PREGLED

Še o produkciji igralske šole

Iz polemičnega članka, ki smo ga prejeli v zvezi s kritiko »Slov. doma«, posnemamo nekatere splošno zanimive odstavke:

Neprijeten je vsak odgovor kritiku, ker vzbuja videz poskusa oprati ali ublažiti neuspeh, ki ga je ocenjena prireditev doživela. Tudi je neprijeten, ker dobi ob njem čitatelj občutek, da ocenjeni ne zna kritike moško prenesti. Kljub tem pomislekom podajam kot skromen udeleženec nastopa igralske šole, popolnoma si v svesti napak, ki sem jih zagrešil sam, in onih, ki jih je imela vsa prireditev, nekaj pripomb h kritiki tega nastopa v »Slovenskem domu«. Da izpodbijem gornja dva očitka, ki bi se lahko komu porodila, zatrjujem, da nam do kakega olepšavanja sploh ni, nasprotno, da nam je dobrodošla vsaka resna strokovna kritika, drugič, da smo bili navajeni vsak dan poslušati ostro in neobzirno sodbo svojega mojstra in smo, kar se tega tiče, utrjeni.

Pri kritiki v »Slovenskem domu« se nisem začudil načinu samemu, namreč, da so obravnavane samo napake, ki jih je nastop pokazal, kar še zdaleč ne zadošča za oceno, niti nepoznanju vzgojne naloge kritike, ki takega načina obdelave ob prvem nastopu mladih ljudi pod nobenim pogojem ne dopušča, pač pa sem ostrmel nad — skoraj bi rekel — oklepajem, v katerem kritik pod mottom: »Pet jih pade, kjer porine, sin slovenske korenine«, preden plane v boj proti novim ljudem, ki so prvič prišli v njegov doseg, a so vendar nekaj strokovnega že povohali, šele pride z barvo na dan in se opraviči z besedo »prizadeven laik«.

S to ugotovitvijo in s tem izpričevalom, ki si ga je pisec sam dal, bi bila stvar za nas opravljena, če bi gospod kritik svojih uničujočih ugotovitev ne razglašal tako, da je publika, ki nastopu ni prisostvovala, iz tega poročila morala dobiti vtis neke nezaslišanosti, nekega groteskno klavernega iznakaževanja slovenske besede in podajanih del.

Kritik razumeva podani učni načrt šole srednješolsko naivno, ko trdi, kaj vse bi bilo pričakovati od ljudi, »ki imajo študij govorne tehnike že za seboj«, v smislu absolviranja tega predmeta, in to po enem letu praktičnega dela. Kaj gospod res ne ve, da so vsi naši veliki igralci potrebovali domala dvajset let, da so prišli do obvladanja tega. In poznanje fonetike v praksi! Videti je res, da kritik pozna prvo lekcijo o padajočih in rastočih vokalih, ušla pa mu je druga lekcija, ki pravi, da ti melodični poudarki v miselnih skupinah besed pod vplivom čustvenega akcenta krne in se izpreminjajo. Zato veliko razočaranje nad pričakovanjem. Kritik je pri nastopu tudi opazil nihanje med deklamacijo, recitacijo in igro, kar ponazoruje z dvema primeroma. Če iz njih potegnemo razliko, je po njegovem deklamacija mrtvo in neplastično podajanje, igra pa bolj dramatsko in živahno. Recitacije sploh ne opredeljuje. Služi mu bolj za okrasek kritike. Nanjo ga je najbrž spominjala miza, ob katero se tudi obregne. Povedano bodi, da je naš nastop med drugim hotel tudi izbrisati to zakoreninjeno razlikovanje med temi tremi oblikami. V tem smislu namreč, da je deklamacijo in recitacijo smatrati kot čustven ali epičen monolog, le da so zunanja izrazna sredstva telesa tu utesnjena zaradi drugačnega okolja. Celo na rime se je gospod kritik razjezil, čemu naj kljub miselnim poudarkom izstopajo! Zato pač, ker ima vsaka pesem poleg svoje vsebine svojo zgradbo, Prešernova pa še posebno trdno. Še mnogo drugih očitkov nam je kritik nagrmadil na pleča.

In vendar je imela kritika kaj lahko in enostavno nalogo pri presoji našega nastopa. Več ko na prvi pogled jasno je, da pri presoji nastopa, ki ga prirede učenci po enoletnem praktičnem delu, ni iskati individualnih izgrajenih kvalitet, temveč le opredeliti smer šole. Vešče in šolano gledališko oko in uho, če bi ju med kritiki imeli, bi na prvi pogled ugotovilo, da gre tu za popolnoma določeno smer. Nastop je imel namreč enoten značaj. Kaj je hotel pokazati? Da se je pojavila skupina, čeprav šolsko organizirana, ki v stremljenju po reformi gledališča, ki se kaže zadnja desetletja, hodi popolnoma svojo pot, ki je sicer od zunanjetehnično reformatorske smeri diametralno nasprotna, vendar pa prav tako radikalna. To je smer, ki išče preporoda gledališča ob viru drame, ki hoče s prvotnim plemenitim, klasičnopatetičnim občutjem in idejno podprtostjo, ki ima svoje korenine v zvezi z nadčutnostjo, dvigniti svet drame v nadvsakdanjost in šele na tej ravni graditi umetniško resničnost, ki nikoli ni in ne more biti vsakdanja. Je to upor na eni strani proti poplitvenju gledališča s pospravitvijo vsakdanjostne navlake, ki v njem bohoti, na drugi strani borba proti artistično-tehnični smeri, ki pomeni po naše prav tako propad gledališča. To je nekako pot po ovinku, ne le kratek korak od življenjske resničnosti v odrsko, iz diletantizma v izrodek gledališkega naturalizma, ampak, ker je oder osredotočen prostor in drama, če smem tako reči, kondenzirano življenje, obvladanje najprej vseh prvin, če hočete klasičnega patosa, na zunaj okorele stilizacije in tiste prepotrebne zgoščenosti, intenzitete občutja in izraza in šele nato gradnja resničnostnega, individualnega. Kakor je igralčevo ustvarjanje, če je pravo, izločanje iz skupine individuov tega, kar je tipično in potem individualiziranje tega tipičnega in ne, kakor se zgodi tolikokrat, kopija, vzeta iz vsakdanjosti. Tu je kamen ločitve!

Res je, da vsega tega ni bilo moči točno razbrati iz besed, ki so bile napisane v razumevanje nastopa. Toda če bi bilo to vse že prej napisano, nam za pisanje ocen ne bi bilo treba kritikov, temveč skromnih prepisunčkov. In če je naš mojster tako navihan, da, kadar piše, ne zna samo kaj povedati, temveč tudi molče nastaviti zanko, v katero se potem, ne po naši krivdi, ujame kalin, v naših očeh samo pridobi.

—*drč.*

SPORT

Še o naših najmlajših atletih

Nekaj pripisov k nedeljskemu prvenstvenemu mitingu juniorjev

Nedeljsko juniorsko lahkoatletsko prvenstvo, s katerega smo včeraj objavili kopico imen in številk, pomeni zopet korak naprej glede udeležbe nastopajočih kakor tudi z ozirom na dosežene rezultate, ki so tu in tam že dosegli oni minimum, ko se o atletu že lahko upravičeno reče, da je atlet in ne samo začetnik.

Vsega skupaj 26 atletov iz treh klubov (Hermesa, Planine in Viča) se je pomerilo v borbi za prvenstvene naslove. Pri tem je 17 Hermežanov doseglo 5 zmag in tudi najboljšo oceno, dva Planinca vsak po eno zmago in agilni out-siderji z Viča s 7 tekmovalci eno zmago.

Če pogledamo v finske tabele, vidimo, da je bil najuspešnejši

Magister (Planina),

ki je zmagal v metu krogle z 10.69, kar je vredno 505 točk. Tudi drugoplasirani v tej disciplini, Hermežan Dolničar, ki je vrgel samo 2 cm manj, je za njim po točkah najuspešnejši, ker so odrejene za njegov rezultat 503 točke. Sledi po kakovosti rezultat zmagovalca na 100 m, Kadunca, ki je dosegel z 12.5 sek., vsega 499 točk, tako da so prvi trije res precej izenačeni. Od ostalih zmagovalcev je zlasti še ugajal Juren, ki se razvija v odličnega skakalca, saj je njegov rezultat ob pomanjkanju vsake tehnike zelo zadovoljiv. Grešil je zlasti s tem, da je začel skakati že pri 135 cm in tako prehitro izčrpal telesne in duševne moči. Tudi ostali skakalci v višino so skoraj brez izjeme dobri, kar velja posebno za mladega Lavriča, ki je s svojim All Britton stilom žel obilo pohvale pri gledalcih.

Pri tekačih

se je razen Kadunca posebno uveljavil Krapež, ki je na 300 m zmagal z velikim naskokom in v dobrem stilu. Prava borba pa se je razvila na 1000 m, kjer so prvi trije tekli od začetka do konca strnjeno in je zmagal v finišu najhitrejši, ki je bil to pot Bezlaj. Čas na tej progi ni baš preveč zadovoljiv in bi bil posebno zmagovalec zaradi dobro razvitega telesa gotovo uspešnejši v kaki drugi disciplini. Ta pa mu vsekakor ne leži, čeprav je zmagal, kajti glede na obilni trening, bi moral teči kakih 10 sek. boljše! Ali pa mu manjka brzina?

Skoki.

Ena najslabših točk je bil skok v daljino, kjer je med 8 tekmovalci samo eden zabeležil 5 m. Bil je to suhi in dolgonogi Zupanc, na prvi pogled ustvarjen za vse kaj drugega, ki pa je najbolje dognal, da se je treba pri tej disciplini poganjati tudi v višino, če se hoče skočiti daleč. Ostali so razen te napake zagrešili še drugo, da so se namreč odrivali daleč pred desko, kar kaže na pomanjkljiv trening zaleta, pa tudi teka. Rezultati v tej disciplini bi prej delali čast dekletom! (op.: l. 1941. sta skočili Pustiškova 4.58 in Priboškova 4.55).

Med metalci krogle

je pokazal največ talenta in najboljšo tehniko drugoplasirani Dolničar, ki je ob pomanjkanju potrebnih kilogramov dosegel ta rezultat predvsem zaradi velike brzine. Kopje, posebno pa še disk, sta dala podpovprečne rezultate. Dočim to pri disku ni čudno, ker zahtevajo boljši rezultati precej temeljito poznanje in v glavnem obvladanje tehnike, bi pri kopju pričakovali rezultate preko 40 m, ki ne zahtevajo posebne stilne popolnosti.

Zelo pomanjkljiv stil smo opazili, razen dveh ali treh, pri tekačih, ki so tekli na vse mogoče in nemogoče načine. Tu bi pripomnili, da je pravilni tek osnovna zahteva za skoraj vse lahkoatletske discipline, kajti vsak skok ali met se začne z delovanjem nog. In če njihovo delovanje ni pravilno, je jasno, da tudi celotna izvedba ne more biti uspešna. Posebno slabi rezultati v skoku v daljino gredo na račun te pomanjkljivosti.

Miting je bil izveden na stadionu Hermesa, ki kljub dolgotrajnim popravilom in graditvam novih naprav žal v marsičem še ni najboljši, da bi omogočal boljše rezultate. Posebno zaletišča za skoke in samo tekališče so še mnogo premehki. Tudi manjka še nekaj naprav, ki bi omogočile boljšo organizacijo. Toda za sedaj bo moral pač zadovoljevati skromne potrebe.

Tudi gledalcev je bilo precej več kakor na prejšnjih prireditvah, tako da smo jih lahko našteli vsaj za troštevilčno število, kar nam do sedaj nikakor ni uspelo.

Sodniški zbor je bil zbran zelo maloštevilno in se je prireditev zavlekla preko poldneva, kar se ob tako majhnem številu tekmovalcev ne bi smelo zgoditi. Zato deloma razumemo slabo voljo enega sodnikov, ki je imel morda še druge opravke, ki pa bi kljub temu moral še počakati eno minuto ali dve, da bi sotrudniki listov vsaj lahko prepisali rezultate, če jim to že med tekmovanjem ni bilo mogoče.

Kakor že omenjeno, so se najbolje odrezali Hermežani, ki so tudi prejeli lepo plaketo, darilo C. O. N. I.-a, nato Vičani in slednjič Planinci, ki pa so tudi imeli najmanj udeležencev.

Domače tablice

Bilanca nogometnega prvenstva za sezono 1943 v številkah

V nedeljo 11. t. m. se je po 12 nedeljah končalo domače prvenstveno tekmovanje v nogometu, in sicer brez prevelikih presenečenj. Kakor smo že v zvezi s poročili o nedeljskih dogodkih objavili na kratko v torkovi izdaji našega lista je prvo mesto v prvi diviziji zasedla Ljubljana, zadnje pa moštvo Tobačne tovarne, v drugem razredu pa sta na teh dveh mestih Mladika kot najboljša in Vič kot najslabši. Danes bi radi k tem ugotovitvam objavili še razpredelnice v številkah, ki še podrobneje kažejo uspehe in neuspehe posameznih udeležencev v raznih razredih.

V I. diviziji

je slika zaključne tabele takale:

Ljubljana	6	6	0	0	35 : 7	12
Hermes	6	4	0	2	13 : 14	8
Mars	6	2	0	4	11 : 20	4
Tob. tovarna	6	0	0	6	4 : 22	0

Kakor vidimo, je Ljubljana to prvenstvo odločila zase najbolj sigurno in z vsemi dosegljivimi točkami, na naslednjih mestih pa so z enako razliko štirih točk razvrščeni Hermes, Mars in Tobačna tovarna. Ta vrstni red je izredno točen v presledkih in tudi bolj ali manj pravičen, saj so si Hermežani po igrah zadnjih nedelj svoje častno mesto gotovo zaslužili, medtem ko Marsu že zaradi tega ni preostalo več kakor samo rešitev pred morebitnim odhodom v nižji razred.

Mladika kot zmagovalec med štirimi klubi

II. divizije

je prišla na to mesto za spoznanje manj prepričevalno kakor Ljubljana v I. diviziji, ker je zmagala od 6 tekem samo v petih, medtem ko je eno odigrala neodločeno in to točko odstopila Žabjaku. Drugo in tretje mesto je zasedeno z dvema kandidatoma (Žabjakom in Korotanom) z enakim številom točk in moramo za zadnjo odločitev, kdo bo drugi in kdo tretji, še počakati na primerne sklepe Nogometne zveze. Zadnji je ostal Vič, ki je rešil sportno čast prav v zadnji tekmi, kjer si je zasluženo priboril prvo in edino točko vsega tekmovanja v srečanju z Žabjakom. Tabela sama pa je takale:

Mladika	6	5	1	0	21 : 10	11
Žabjak	6	2	2	2	15 : 9	6
Korotan	6	3	0	3	12 : 13	6
Vič	6	0	1	5	7 : 23	1

Ko že delamo številčno bilanco letošnjega domačega prvenstvenega plesa, je prav, da kar pri tej priliki priključimo še ostali dve tabeli, in sicer

za rezervna in mladinske moštva.

Medtem ko je v skupini 7 udeležencev turnirja rezervnih moštev prvo mesto zasedla rezerva Ljubljane pred Korotanom in Mladiko, je med mladino vprašanje prvaka prav za prav še odprto, ki se je, kakor znano, končala neodločeno z 2 : 2, če bo zveza ugodila protestu, bosta Hermes in Vič imela enako število točk in bo verjetno tudi tukaj odločila ponovna prvenstvena tekma o končni zmagi, v nasprotnem primeru pa bo prvenstvo v tej skupini pripadlo mladi enajstorici šišenskega Hermesa.

Tabelici pa sta naslednji:

Rezerve

Ljubljana	6	6	0	0	17 : 5	12
Korotan	6	5	0	1	15 : 8	10
Mladika	6	4	0	2	17 : 8	8
Žabjak	6	2	1	3	13 : 11	5
Hermes	6	1	1	4	9 : 8	3
Vič	6	1	0	5	7 : 21	2
Mars	6	1	0	5	6 : 23	2

Mladinska moštva

Hermes	6	5	0	1	9 : 3	10
Vič	6	4	1	1	12 : 4	9
Mladika	6	4	0	2	21 : 6	8
Tob. tovarna	6	3	1	2	19 : 11	7
Ljubljana	6	3	0	3	16 : 3	6
Mars	6	1	0	5	4 : 22	2
Žabjak	6	0	0	6	0 : 32	0

Čisto na kratko

Glavni dogodek pretekle nedelje na italijanskih terenih je bilo atletsko prvenstvo posameznikov v Milanu, na katerem se je pokazalo predvsem, da mladi naraščajci še niso dorasli »starim bajtam« in je šest najvišjih naslovov sploh ostalo njim. Med udeleženci tega tekmovanja je bil tudi naš ožji rojak Zmago Košir, ki je v teku na 1500 m postal novi italijanski prvak v izbornem času 3:56.8. Ostali zmagovalci so bili: na 100 m Mariani 10.7, na 400 m Lanzi 48.3, na 5000 m Beviacqua 15:23.1, na 110 m z zaprekami Facchini 14.9, v skoku v višino Campagner 1.90, v troskoku Pieracci 13.71, v metu krogle Bertocchi 14.19 in v metu kladiva Tadia 49.18.

Lahkoatletska zveza in skupen trening. Trener Fidala bo vodil treninge sledeče dneve: v sredo 14. t. m. na Hermesu od 16.30 do 20; v četetek 15. t. m. na Hermesu od 16.30 do 20; v nedeljo 18. t. m. na igrišču Tivolija od 9 do 12 (samo za metalce, skakače in za tekače z zaprekami — za moške in ženske).

s— **SK Vič** (službeno). Junjorji, ki so odrejeni v Trieste, naj nujno dostavijo krstne liste in 3 slike. I. moštvo in rezerva naj se zbereta v četrtek ob pol 21. pri predsedniku. Atleti imajo sestanek danes v sredo ob 20. pri Oblaku v Glinški ulici.

Divjal je tako silno, da so se kamenite stopnice pod njim lomile in rušile, kakor da bi bile iz sadre.

In glej čudo! Še preden je pridivjal do izhodnih vrat, se je zmanjšal. Vsa bogata, z zlatom vezena obleka mu je v cunjah odpadala, namesto nje pa je bil kar naenkrat spet v svoji rdeči obleki. Ko je pridirjal na cesto, je bil komaj še pedenj visok.

Črni vranci, ki so se prestrašili majhnega človečka, so se vzpeli in potegnili kočijo. Velika, težka kolesa so pregazila zlobnega škratlja!

Osa je pokazala človeku pot

da je pred 100 leti odkril lesno kašo kot temeljno sirovino za izdelovanje papirja

Sto let je minilo, odkar so začeli uporabljati lesno kašo kot osnovno sirovino za izdelovanje papirja, kar je omogočilo velik razmah papirne industrije, v zvezi s tem pa tudi velik napredek tiska. Za izdelovanje papirja so prej uporabljali izključno cunje, ki jih je pa začelo kmalu primanjkovati, kajti z razvojem tiskarništva je naraščala tudi poraba papirja. Jasno je bilo, da bo napočil dan, ko bodo cunje zaradi kulturnega razvoja človeštva dražje od novih oblek. Zato so šli po vsem svetu izumitelji na delo, da bi odkrili nove sirovine za izdelovanje papirja.

Položaj je postajal vedno težavnejši, dokler se ni končno našel izhod. Nemec Friedrich Gottlob Keller, rojen 27. junija 1816. v Hainichenu, umrl 8. septembra 1895. v Krippenu pri Schandau, je leta 1843 spoznal, da lahko dobimo za izdelovanje papirja prikladno snov, če brusimo kos lesa na navadnem brusu, ki nanj kaplja voda, da se nabira pod njim lesna kaša. Slednja je kmalu izpodrinila cunje in postala temeljna sirovina za izdelovanje papirja. To odkritje je v polni meri izkoristil ravnatelj bautzenske papirnice Fölter. Čez nekaj let so odkrili še celulozo kot dopolnilno sirovino. Lesna kaša je mehaničnim potom dobljeno lesno vlakence, ki pa postane kmalu rujavo in potem razpade. Celoloza je pa s pomočjo luga kemično pridobljena čista in trpežna polsirovina. Iz bele in trpežne celuloze izdelani papir se že močno približuje zgolj iz cunj izdelanemu papirju. Za boljše vrste papirja je treba mešati lesno kašo s celulozo in po količini ene in druge sirovine se ravna kakovost papirja. V navadnem tiskarskem papirju so trije deli lesne kaše in en del celuloze.

Keller je sicer dal 26. avgusta 1845. patentirati svoje epohalno odkritje, toda izkoristiti ga ni mogel, ker ni imel denarja. Dolga leta si je prizadeval, da bi dosegel svoj cilj, toda ves njegov trud je bil zaman. Končno je moral kloniti in ostal je siromašen. Šele ob koncu življenja je bil deležen zasluženega priznanja. Po smrti je pa zaslovelo njegovo ime kakor je to pri večini izumiteljev. V rojstnem mestu so mu postavili spomenik v obliki reliefa, ki je na njem lepo prikazano, kako opazuje osje gnezdo na očetovi hiši. Keler je videl kako si spletajo ose gnezdo iz drobnih lesnih vlakenc, ki izdelujejo iz njih nekaj papirju podobnega. Na drugem reliefu je prikazan Keller kako doma pripravlja prvo lesno kašo. Z brušenjem dobljena lesna vlakenca je kuhal v vodi in jih dobro premešal. Pri tem mu je pa kanila na prt, mu je ostal v roki košček papirja. Ta prvi košček iz lesne kaše pridobljenega papirja so našli pod steklom in v okviru v Kellerjevi zapuščini.

Poraba tiskarskega papirja se je v našem stoletju silno povečala, seveda se je povečala tudi poraba lesne kaše, tako da so v nekaterih državah že v skrbeh, kaj bo, ko ne bo več lesa. Ponekod so si že začeli pomagati z novimi dodatnimi sirovinami zlasti s posebnimi vrstami trave, ki raste v Severni Afriki in Španiji pa tudi s slamo. Tam, kjer je gozdov dovolj se seveda ni treba bati, da bi zmanjkalo lesa za papir. Težavnejši je pa položaj v onih državah, kjer lesa že zdaj primanjkuje. Toda tudi v tem primeru se lahko tolažimo s človeško iznajdljivostjo. Preden bi zmanjkalo lesa, se bo že našla nova sirovina za izdelovanje papirja.

Američan predsednik egiptskega sodišča

Prvič v zgodovini Egipta je postal Američan predsednik kasacijskega sodišča v Aleksandriji, druge najvišje sodne inštance v Egiptu. Gre za dosedanjega svetovalca Brintona, ki je bil imenovan namesto pokojnega egiptskega sodnika Vanakare. Novi predsednik kasacijskega sodišča v Aleksandriji naj bi takoj razveljavil vse obsodbe podrejenih sodnih instanc, izrečene proti židom, Angležem in Američanom.

Razburljiv doživljaj finskega ribiča

Finski ribič Tiko Kjösti je star 55 let. Živi s svojo družino v arktičnih krajih. Nekega dne je bil namenjen s svojim psom na ribolov. Ob dveh zjutraj je pa naenkrat začutil, da mu nekdo močno diha v obraz. Misleč, da je to pes, se za čudno dihanje ni zmenil. Kmalu je vstal in odšel k potoku, kjer je navadno lovil ribe. V rokah je imel svetilko. Ko se je približal potoku, je pa ostrmel. Orjaški beli medved je srepo zrl vanj. V žrelu je imel polno rib. Pes je pa ležal razmesarjen pri potoku. Medved ga je bil razmesaril, ko je ribič še spal. Potem se je pa kosmatin približal ribiču, a po čudnem naključju se ga ni lotil. Pri potoku se je pa ustrašil ribičeve luči in jo popihal. Ribič je streljal za njim, pa ga ni zadel.

Zatiranje malarije v Bolgariji

Svet za zatiranje malarije pri bolgarskem ravnateljstvu za ljudsko zdravje je imel oni dan prvo sejo, ki je na nji predstojnik te zdravstvene ustanove dr. Balkanski očrtal naloge sveta in ukrepe za zatiranje malarije. Šef odseka za zatiranje malarije pri ravnateljstvu za ljudsko zdravje Drenski je ugotovil, da bi se dalo mnogo storiti za odstranitev tega socialnega zla, če bi zatrli gnezda malarije, močvirja, stoječo vodo v cestnih jarkih itd. Vse pristojne oblasti bi morale po svojih organih sodelovati pri tem. Vsi lekarnarji bodo opozorjeni na svojo dolžnost, da morajo imeti v lekarnah dovolj sredstev proti malariji.

Milica za vso Francijo

Francoski ministrski predsednik Laval, ki je ustanovil francosko Milico pod vodstvom Josepha Darnanda je odredil, da se razširi ta ustanova, omejena doslej samo na nezasedeno ozemlje, tudi na pokrajine severno od demarkacijske črte. Naloga miličnikov, ki služijo prostovoljno, je zatirati boljševizem in sovražno agitacijo v državi ter čuvati red in mir. Milica je torej obenem organ za zaščito Lavalove vlade.

Po dolgem trpljenju nas je za vedno zapustil naš preljubljeni soprog, brat, stric in svak, gospod

PUTEANI BENO

MAJOR V POKOJU

previden s tolažili sv. vere.

Pogreb dragega pokojnika se bo vršil v četrtek, dne 15. julija 1943 ob ½3. uri popoldne z žal — kapelice sv. Krištofa — na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 13. julija 1943.

Globoko žalujoči: HEDVIGA, soproga in ostalo sorodstvo

Vsemogočni je danes po dolgem in mučnem trpljenju poklical k Sebi našo nadvse ljubljeno mamico, staro mamo in taščo, gospo

TEREZIJO GJUD

roj. TEKAVEC

vdovo po brivskem mojstru

Previdena s sv. zakramenti se je v 76. letu svoje starosti preselila v boljše življenje.

Blaga pokojnica leži v torek, dne 13. julija v hiši žalosti, Kongresni trg 6.

V sredo, dne 14. julija na dan pogreba, ki se bo vršil ob 5. uri popoldne, pa jo spremimo iz kapelice sv. Nikolaja na Žalah k večnemu počitku.

Ljubljana, dne 13. julija 1943.

Globoko žalujoči:
ALEKSANDER in ing. MILAN, sinova;
TONČKA in FRIDA, sinahi;
SAŠA, DUŠAN, MILAN, BOGO, vnučki
ter ostalo sorodstvo

EMILIO SALGARI 14

KRALJICA KARIBOV

PUSTOLOVSKI ROMAN

Noč je mahoma zažarela od bliskov in vriskom gusarjev se je pridružil mogočni grom sovražnega topništva in bojni krik vojakov iz trdnjave, ki so v trumah drli na breg.

»To je godba, ki mojemu srcu dobro de!« je vzkliknil Carmaux.

8. POGLAVJE

Hud boj

Španski fregati, ki sta videli, da plove živo razsvetljena zažigalka z razpetimi jadri proti njima, sta jo imeli za »Folgore« in sta mislili, da se hoče zaleteti v eno izmed njiju. Zato sta se približali druga drugi, kolikor so jima dale sidrne verige, da bi si bili vzajemno v pomoč.

Na povelje kapitanov so zagrmeli palubni topovi. Salva je vzbudila prebivalce v Puertu Limonu, in vsa posadka trdnjavice se je zgrnila na breg.

Krogle niso zgrešile cilja. Zažigalka je bila zadeta v polno. Ena granata je podrla del visokega prednjega gradiča, in dva križa sta padla na krov.

»Le naj razbijajo, kolikor jih je volja!« je rekel Carmaux. »Uboga karavela je tako in tako zapisana poginu! Ohej! Pazite se!«

Komaj je bil izrekel te besede, se je že spet zabliskalo z obeh fregat hkratu. Ognjeni jeziki so šinili iz baterij in gosti oblaki dima so se zavalili po palubah. Španci so obsuli karavelo s peklenskim ognjem, nadejaje se, da tako ovro njen napad in jo hitro spravijo pod vodo.

Učinek je bil strašen. Stena ladje in prednja paluba sta se razleteli na kose. En jambor, izpodkošen ob znožju, se je s treskom podrl.

»Raca na vodi,« je vzkliknil Carmaux, ki se je bil za časa sklonil, »še en tak zadetek, pa je po nas!«

Vzravnal se je in pogledal čez barikado, med tem ko so krogle žvižgale mimo njega. Do prve fregate je bilo komaj petnajst metrov. Zažigalko, ki je njen glavni jambor še stal, je nesla sapa proti nji.

Carmaux je vzel Stillerju tleče netilo iz roke in se sklonil čez top na palubi. Nato je z močnim glasom zaklical:

»En mož na most! Zažgite!«

Neki flibustir je preskočil barikado. Z baklo v roki se je, ne pazeč na sovražne krogle, ki so nenehoma letele s fregat, približal kupu degta in žvepla, nasutemu ob znožju glavnega jambora. Zadetek v polno ga je raztrgal na dvoje, kakor bi ga bila presekala kriva sablja.

»Drug mož na most!«

Spet je skočil eden izmed mornarjev čez zaslon, ne meneč se za tovarišev strašni konec. »Živeli gusa...« Preden je utegnil izgovoriti stavek, je ubila nova krogla tudi njega.

Tisti mah se je začul strašen tresk. Karavela je bila trčila v fregato in se z nosom zadrla v konopje velikega jambora.

Carmaux in Stiller sta segla po kavljih ter jih vrgla med križe in konopce sovražne ladje. Nato sta potrgala bakle in svetilke ter jih zmetala na palubo.

Razlita smola se je takoj vnela, in ogenj se je razširil na pripravljeno žveplo in deget. Deset, dvanajst ognjenih jezikov je lizalo po palubi, vžigalo ladijske stene in se poganjalo kvišku proti jadrom. Sij ognja se je razlival v noč.

Meneč, da je »Folgore« napadla njihovo ladjo, so planili mornarji fregate naprej in jeli streljati s puškami, med tem ko so njih palubni topovi bruhali karteče na ostali del prednjega gradiča karavele.

Z zadnjega konca zažigalke je jeknil klic: »Tovariši, nazaj!«

Carmaux je zapustil krmilo. Zavihtil se je preko tramovja in zdrknil po konopcu nizdol. Spodaj je stala šalupa, ki jih je čakala.

»Moko, Stiller, podvizajta se!« je zavpil. »,Folgore' je že blizu!«

Črnec, Hamburžan in še dva druga gusarja so planili za njim.

Karavela je ta čas žarela kakor ognjenik. Ogenj se je neverjetno hitro širil. Dim smole in žvepla je dušeče pritiskal na pljuča.

»Ste vsi?« je vprašal Carmaux.

»Vsi!« je Stiller odvrnil.

»Hitimo torej!«

Čoln je odrinil. Njegova mala posadka je veslala z nadčloveškim naporom moči.

Prestrašeni Španci so se skušali odtrgati od zažigalke. Toda prepozno! Ogenj je že preskakoval na fregato. Sesalke niso mogle več pomagati. Že se je plamen polaščal konopja in drogovja.

Carmaux je priveslal s spremljevalci do »Folgore«.

»Hitro, hitro!« jim je zaklical Morgan.

Flibustirji so jadrno splezali po ladji, zgrabili za vrvi in se zavihtili na palubo.

»Vsi na ladji, kapitan, razen dveh, ki sta padla!« je javil Carmaux.

»Folgore« je naglo odplula, komaj dve sto korakov mimo goreče fregate. Nobena luč ni gorela na palubi. Posadka je stala v temi nared na svojih mestih.

Druga fregata pa je zdaj vendarle spoznala, kaj nameravajo zviti flibustirji. Takoj je jela srdito streljati, v upanju, da zadrži »Folgore« in mu ubrani beg. Toda njeni izstrelki niso zadevali; udarjali so v skale na obali.

Prva fregata se v svoji stiski ni mogla udeležiti boja. Plamen in dim sta jo obdajala, med tem ko ji je zažigalka še vedno visela ob boku ter sičé in prasketaje pošiljala nove in nove oblake iskre v nebo. Tedajci se je paluba preklala. Prednji gradič in drogovje sta zletela v zrak, ker so se bili vneli sodi s smodnikom. Žareči kosi so frčali na desno in levo.

Urejuje: Davorin Ravljen — Izdaja za konzorcij »Jutra«: Stanko Virant — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja: Fran Jeran — Za inseratni del je odgovoren: Ljubomir Volčič — Vsi v Ljubljani